

CINKARNAR

Celje - skladišče

D-Per
59/1993

5000001212,2

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

PODJETJA CINKARNA CELJE - MOZIRJE

Letnik: XXXVIII
julij 1993
Številka 2Poština plačana
pri PTT enoti Celje

29. junij

Na ta dan, pred dvajsetimi leti, je bila slovesna otvoritev proizvodnje titanovega dioksida. Dokler ni postala gonilna sila v našem podjetju, se je tovarna Titanovega dioksida srečevala z velikimi težavami: izgubami, sanacijami, odpravami ozkih grl, do danes, ko posodabljammo in avtomatiziramo proizvodnjo. Vsi cilji še niso doseženi, vendar nas s hitrejšimi koraki v izpolnitev silijo tržne razmere s svojo silovito konkurenco. V „Evropi“ bomo šele tedaj, ko bomo „Evropo“ imeli najprej doma, takrat, ko bomo razvili celovit sistem kakovosti, ko bo naša zaščita, disciplina in prijazno okolje na dostojni ravni. Prej, ko bomo vsi verjeli v sposobnost in marljivost zaposlenih, prej bomo imeli zagotovljene boljše rezultate.

V jeseni, ko ob stodvajseti obletnici obstoja podjetja načrtujemo nekatere skromne slovesnosti, se bomo začeli ukvarjati tudi z lastninskim preoblikovanjem. Ne dvomimo o tem, da bomo cinkarnarji z družinskimi člani, bivši, torej ne več aktivni cinkarnarji in tudi mnogi drugi razmišljajoči državljani vložili certifikate v Cinkarno. Zakaj? Ker v Cinkarni že tako ali tako zaznavamo zelo veliko pripadnost svojemu kolektivu, in tudi zato, ker imamo Cinkarno radi, smo ponosni nanjo in ji želimo, da bi se čim bolj razvijala tudi naprej, kar bo zagotovilo donosnost, visoko tržno vrednost podjetja in varnost naložbe, pa če si to priznamo ali ne. Do takrat pa, ko bomo našli lastnika, bomo morali še naprej improvizirati, malo po starem, malo pa po novem.

Mira Gorenšek

Inflacija je bila v tem obdobju zelo nizka, vendar so stroški vseeno hitreje naraščali kot prodajne vrednosti in to predvsem zaradi neizkoriščenosti kapacitet ob padcu proizvodnje. V obdobju po volitvah tudi monetarna in fiskalna politika nista s svojimi ukrepi prispevali, da bi se stabilizirali pogoji gospodarjenja in tudi za gospodarstvo ni bilo ugodnih ukrepov, ki bi povzročili konjunkturo prodaje. Na stanje v gospodarstvu vpliva tudi še vedno prisoten mora-

Doslej brez izgube

Sedaj, ko je za nami pol leta poslovanja, so običajne napovedi o gospodarskih gibanjih. Če pogledamo poslovanje izven našega podjetja, lahko ugotovimo, da so rezultati poslovanja večinoma slabši, kot so bili pričakovani v začetku leta. K temu je pripomogla recesija, ki se pogloblja povsod in ne samo v Sloveniji. Značilno zanjo je, da proizvodnja upada, finančna nedisciplina se stopnjuje, naložbe v gospodarstvu skoraj ni več, naložbe v sanacijo bank pa doslej še niso vplivale na oživljanje gospodarskih gibanj.

torij na stečajne postopke, ki slabša položaj podjetij, ki imajo ob racionalnem gospodarjenju možnosti za obstanek.

Takšno stanje, ki je bilo v tem obdobju prisotno v gospodarstvu Slovenije, tudi ni prizaneslo poslovanju našega podjetja, za katerega smo si kot cilj v začetku leta postavili zvišanje proizvodnje in prodaje ob zmanjšanju vseh vrst stroškov, kar pa se ne uresničuje v celoti.

(nadaljevanje na 3. strani)

PRIMERJAVA: CINKARNA – CELJE – SLOVENIJA

Negativni trendi

Za nami so uradno ugotovljeni rezultati o poslovanju podjetja po ZR za leto 1992, SDK pa nam je posredovala zbrane podatke o rezultatih poslovanja za to obdobje v občini Celje in celjski regiji. Zato smo pripravili primerjavo nekaterih kazalcev poslovanja in s tem primerjali poslovanje našega podjetja s poslovanjem podjetij iz gospodarstva celjske občine, pri nekaterih pa tudi iz celjske regije in republike.

Osnovna značilnost gospodarskih gibanj v lanskem letu je žal v tem, da so se negativne tendence iz leta 1991 nadaljevale tudi v letu 1992. Tako se je v občini ponovno znižal fizični obseg industrijske proizvodnje, likvidnostna situacija se je še bolj zaostila, nadpovprečno pa so se povečale tudi izgube.

Velik vpliv na ta dogajanja ima nedvomno izguba jugoslovanskega trga, ki naj bi jo podjetja čim hitreje nadomestila s prodorom na zahodne trge. Osvajanje novih tržišč bo ob slabši konkurenčnosti podjetij sigurno težaven in dolgotrajen proces, zato pa so zelo razveseljevali podatki o povečani izvojni udeležbi celjskega gospodarstva v

republiškem.

Investicijska aktivnost se je v občini v lanskem letu sicer nekoliko okrepila, vendar pravih investicijskih motivov še vedno ni. Vlada se nada, da se bo stanje izboljšalo, ko bodo podjetja v procesu privatizacije dobila lastnike in pričela delovati kot normalni tržni subjekti.

Kljub zaostrenim gospodarskim razmeram pa se v občini še naprej intenzivno razvija podjetništvo. Podatki kažejo, da zasebniki uspevajo dokaj dobro krmariti skozi krizna obdobja, saj se je v lanskem letu povečalo tako število zaposlenih pri zasebnikih kot tudi realen obseg najpomembnejših kategorij.

Fizični obseg industrijske proizvodnje

Obdobje 1992 obdobje 1991	Občina Celje	Celjska regija	Republika Slovenija	CINKARNA Celje	Indeks (5:2)	Indeks (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
Jan. - junij	92.7	0	84.0	110.0	118.7	131.0
Po ZR 1992	90.7	86.8	86.8	111.0	122.4	127.9

Iz tabele je razvidno, da je fizični obseg proizvodnje Cinkarne v kumulativni januar-junij, v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta proti občini Celje, večji za 18 %, primerjava indeksov z republiko Slovenijo pa kaže več kot 30 %-no višjo rast proizvodnje oz. proizvodnja v republici Sloveniji zaostaja za lansko v istem obdobju za 16 % medtem ko je v Cinkarni presežena za 10 %.

Za celo leto 1992 pa so kazalci na nivoju občine še slabši kot

na sredini leta, medtem ko je Cinkarna do konca leta izboljšala proizvodnjo v primerjavi s preteklim letom, zato je tudi dosežen index 22 % nad povprečjem občine ter 27,9 % nad republiškim povprečjem.

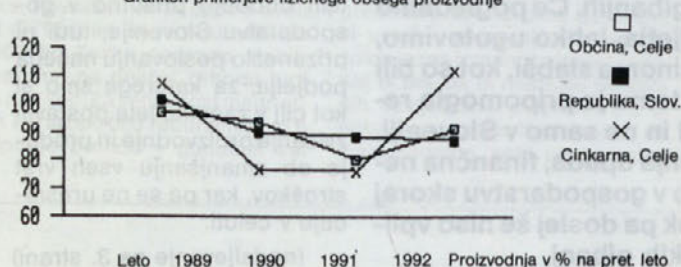
Če primerjamo fizičen obseg industrijske proizvodnje v zadnjih štirih letih, izraženih v indeksih rasti v primerjavi s preteklim letom lahko ugotovimo, da se v občini proizvodnja znižuje od leta 1989 in je primerjava s podjetjem naslednja:

Obdobje	Občina Celje	Republika Slovenija	Cinkarna Celje
I - XII 1989	97	101	107
I - XII 1990	93	90	77
I - XII 1991	80	88	76
I - XII 1992	91	87	111

Iz tabele je razvidno, da proizvodnja v Cinkarni ni začela padati v letu 1989 kot v občini, je pa zato v letih 1990 in 1991 za beležen precej večji padec kot v občini in republici in je šele v le-

tu 1992 zavzela nasprotni trend. Če primerjamo leto 1992 z letom 1989 pa ugotovimo tako v Cinkarni kot v republici 30 %-no zaostajanje proizvodnje.

Grafikon primerjave fizičnega obsega proizvodnje

Blagovna menjava s tujino v letu 1992

(v tisoč USD)

Opis	IZVOZ		UVOZ		Pokritje v %
	Znesek	Indeks	Znesek	Indeks	
1	2	3	4	5	6
Občina, Celje	112,200	115	115,086	114	98
Celjska regija	322,574	105	268,914	109	120
R. Slovenija	4,182,381	108	4,134,603	100	101
Cinkarna, Celje	40,997	140	18,037	141	227
Delež CC v občini	36.5	121	15.7	137	
Delež CC v regiji	12.7	132	6.7	143	
Delež CC v republici	1.0	123	.4	145	

Opomba: Za CC je vzet uvoz samo za surovine in material!

Iz tabele je razvidno, da je tako izvoz kot uvoz v Cinkarni za leto 1992 v primerjavi s preteklim letom, hitreje naraščal kot v občini Celje, celjski regiji in republici Sloveniji.

Pri pokritju uvoza z izvozom ima, pri upoštevanju samo surovin in materiala, Cinkarna ugodnejše razmerje, kar pa se spremeni, če v deviznih odlikih upoštevamo tudi odplačilo kreditov in uvoz investicijske opreme. Kljub vsemu pa je razmerje

še vedno ugodnejše v Cinkarni kot v primerjalnih kategorijah v občini Celje, regiji in republici. Na takšno stanje je vplival predvsem povečan izvoz v letu 1992, kateremu ni sledilo enakovredno povečanje v primerjalnih sredinah. Že v uvodu je zapisana ugotovitev, da se je delež izvoza celjske regije v republici v letu 1992 povečal, za kar ima nekaj zaslug tudi naše podjetje.

Finančni rezultat

(v mio 000 SIT)

Elementi	Občina Znesek	Celje Indeks	Regija Indeks	Cinkarna Znesek	Celje Indeks v	Delež CC občini
Prihodek	113,738	249	206,662	7,442	248	6.54
Odhodki	123,940	267	219,313	7,439	248	6.00
Bruto dobiček	1,742	149	3,524	0	0	0
Ustvarjalni doh.				1,193	302	
Akumulacija	769	176	1,973	0	0	0
Izguba	11,949	670	16,184	0	0	0

Republika						Delež v republ.
Popr. mes. obr.						
čisti OD na zap.	29,117		26,215	31,310	313	107.5
Indeks zaposl.						
Leto 1992/1991			93.5		88.4	

Cinkarna ima v Celju 6,54 odstotno udeležbo v prihodku.

Prihodki so v primerjavi s preteklim letom v našem podjetju porasli skoraj v enakem odstotku kot v občini in regiji, vendar je povsod ugotovljena počasnejša rast kot je bila rast cen pri proizvajalcih industrijskih proizvodov, ki je bila 316 %-na.

Glede na to, da naše podjetje v letu 1992 ni poslovalo z izgubo, kot je to ugotovljeno za poslovanje občine in regije, so naši odhodki, v primerjavi s preteklim letom, porasli v enakem odstotku kot prihodek, medtem ko je za občino in regijo ugotovljena precej višja rast. Vzrok za takšno stanje so poleg nižjega fizičnega obsega prodaje še dosežane nižje cene v izvozu zaradi velike konkurence in dokaj nerealnega tečaja tujih valut, ki je prizadel predvsem velike izvoznike.

Povprečno mesečno obračunani čisti osebni dohodki podjetja so v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta imeli hitrejšo rast kot prihodki in odhodki in so bili nekoliko nad rastjo življenjskih stroškov in višji od povprečja v republici za 7,5 %.

Za število zaposlenih po vkal-

kuliranih urah pa je razvidno, da je v našem podjetju v letu 1992 bilo večje znižanje kot je to ugotovljeno za celjsko regijo.

Med rastjo poslovnih prihodkov v občini Celje in našim podjetjem je viden razkorak, kjer imamo mi v letošnjem letu večji izpad v prihodkih od prodaje na domačem trgu, pri prodaji na tujem trgu, kamor je všteta tudi prodaja na trge nekdanjih jugoslovanskih republik in pri drugih poslovnih prihodkih. Prav tako je različna struktura prihodkov po trgih, saj v našem podjetju prevladuje zunanji trg, medtem ko obsega v občini večinski delež domači trg. Enako velja za prihodke od financiranja, ki v občini pomenijo 4,7 % v strukturi prihodkov, v našem podjetju pa so v celoti prenešeni v revalorizacijske rezerve, ker smo pretežno poslovali z lastnimi sredstvi.

Prihodki podjetja z 248 %-no rastjo glede na isto obdobje preteklega leta, so skoraj enaki kot indeks rasti prihodkov v občini, vendar zaostajajo za indeksom rasti cen pri proizvajalcih industrijskih proizvodov.

(nadaljevanje na naslednji strani)

V primerjavi z istim obdobjem preteklega leta so indeksi rasti odhodkov v občini višji kot v našem podjetju. Na tako gibanje odhodkov je imelo vpliv znižanje prodaje v našem podjetju v lanskem letu, ko je nekaj proizvodnje ostalo tudi na zalogi.

Hitrejša rast odhodkov od povprečja je vidna v podjetju pri osebnih dohodkih, ki so tudi na enega zaposlenega realno porasli za razliko od občine in re-

publike, kjer je zabeležena rast OD pod rastjo življenjskih stroškov.

Delež prihodka in odhodkov Cinkarne se je v primerjavi s preteklimi obdobji v primerjavi z gospodarstvom v občini nekoliko zmanjšal in to bolj na dohodkovni strani kot prihodkih, ker je celjsko gospodarstvo poslovalo z nižjo akumulacijo kot so znašale izgube v letu 1992.

Akumulacija in sredstva za reprodukcijo

Za leto 1992 v našem podjetju nismo imeli razporejenih sredstev za akumulacijo, v občini Celje pa so ta sredstva tudi predstavljala samo 11,6 % sredstev za reprodukcijo. V ta se poleg akumulacije všteta še sredstva obračunane amortizacije, ki pa so za celjsko občino bila veliko manjša kot pa so bile ugotovljene izgube. Tako je v celjski občini, brez upoštevanja izgub, bilo ustvarjenih 6.612 mio SIT sredstev za reprodukcijo. Cinkarni so za reprodukcijo ostala celotna sredstva ustvarjena amortizacije t.j. v višini 993 mio SIT, kar je iz likvidnostnega vidika dobro. Delež cinkarniških sredstev za reprodukcijo v celjskem gospodarstvu 15 %-en, kar je precej več kot delež prihodkov in odhodkov, kar kaže na kapitalno intenzivnost naše proizvodnje.

Za investicije so v celjskem gospodarstvu namenili samo 39,4 % ustvarjenih sredstev amortizacije, kar je enak nivo vlaganja, kot je bil prisoten pri investiranju v letu 1992 v Cinkarni.

Ker nismo prejeli podatkov o strukturi virov sredstev v celjskem gospodarstvu, ne moremo napraviti primerjave o višini rasti v primerjavi s preteklim letom. Iz posameznih kategorij rezultatov poslovanja pa je razvidno, da celjsko gospodarstvo posluje v veliki meri s tujimi sredstvi, saj je v letu 1992 v strukturi odhodkov kar 8 % namenilo za obresti, za razliko od našega podjetja, kjer so obresti predstavljale samo 2,4 %.

Zaključni računi gospodarstva občine Celje kažejo, da depresije še ni konec, kar izhaja iz naslednjih ugotovitev:

Fizični obseg proizvodnje se v občini še naprej znižuje, kar je prisotno tudi v našem podjetju. Likvidnostne razmere podjetij so vse bolj zaostrene, saj je bilo v marcu letošnjega leta zaradi insolventnosti več kot pet dni blokirano vsako šesto celjsko podjetje, v teh podjetjih pa je zaposlena slaba četrtina vseh delavcev celjskega gospodarstva. Podjetje sicer ni imelo blokiranega žiro računa, je pa prisotno slabšanje likvidnostnih razmer

tudi pri nas.

Dinamika najpomembnejših ekonomskih kategorij je zaostajala za rastjo cen, poslabšala pa so se tudi razmerja med posameznimi ekonomskimi kategorijami; odhodki so imeli hitrejšo rast kot odhodki, neto akumulacija je bila negativna, saj so bile izgube 15,5 krat večje od akumulacije. To ne velja za naše podjetje, ki je imelo rast prihodkov in odhodkov sicer pod rastjo cen v letu 1992, ni pa izkazalo izgube v poslovanju.

Neto finančni izid gospodarjenja našega celjskega gospodarstva je bil negativen v vseh podbilancah, medtem ko je imela Cinkarna pozitiven izid v opravljanju redne dejavnosti, negativen pri ostalih dveh podbilancah, v skupnem pa pozitivnega.

To pomeni, da je v letu 1992 naše podjetje, kljub težavam ob izgubi trgov in usmeritvi v izvoz na konvertibilno področje, v primerjavi s povprečjem celjskega gospodarstva, poslovalo še dokaj dobro. Če pri tem upoštevamo še izplačila osebnih dohodkov, kjer je v našem podjetju ugotovljena realna rast OD na enega zaposlenega, pa lahko zaključimo, da vsa teža negativne rasti ekonomskih kategorij ni šla v breme delavcev, se je pa nekoliko poslabšala likvidnostna situacija podjetja.

Tako v občini kot v podjetju se je zaradi zgoraj navedenega povečal odstotek tistega dela prihodka, ki ga podjetja namenijo za izplačilo plač, in sicer je povečanje bistveno večje kot v republiki. Temu ustrezno je tudi delež obveznosti za javno porabo večji.

Kljub realnemu povečanju obsega investicijskih vlaganj v primerjavi s preteklim letom in povečanju izvoza, tako v podjetju kot v gospodarstvu občine, pa to še ni zagotovilo, da se položaj gospodarstva bistveno izboljšuje. Brez učinkovitih ukrepov tako na področju stroškov kot prihodkov lahko pričakujemo še nadaljne negativne trende gospodarjenja podjetij.

Priprava: Marija BERNJAK

Gospodarjenje v prvem polletju Doslej brez izgube, do konca leta pa...

Tako pri proizvodnji niso dosežene načrtovane vrednosti niti vrednosti istega obdobja preteklega leta. Zaostanek za preteklim letom sicer ni velik, vendar ob naraščajočih režijskih stroških na enoto proizvoda vseeno zaskrbljujoč. Proizvodnjo preteklega leta sicer dosegajo PE Kemija, Celje in Mozirje, ki pa sta v proizvodnji zaostajali že v preteklem letu in predstavlja v strukturi proizvodnje podjetja samo 10 % medtem ko PE Titandioxid in PE Metalurgija, ki imata v proizvodnji večinski delež, največ prispevata k 6 % zaostajanju proizvodnje za istim obdobjem preteklega leta. Največji zaostanek pri proizvodnji se v letošnjem letu ugotavlja v PE Grafika, ker se mora proizvodnja prilagajati možnostim prodaje in zmanjšanju obstoječih zalog, kar velja tudi za druge PE. Večje rasti proizvodnje tudi v prihodnje ne moremo pričakovati zaradi sezonskega značaja nekaterih naših proizvodov in pa zaradi opuščenja nerentabilnih proizvodov, novih proizvodov v večjem obsegu pa trenutno ni predvidenih za pričetek proizvodnje.

Nabava surovin in materiala se je vseskozi prilagajala obsegu proizvodnje in preskrbljenost proizvodnje s surovinami je bila sicer dobra, vendar pa so zaradi desortiranosti zalog vezave sredstev v zalogah precej velike, tudi več kot dva meseca, kar je poleg gibanja nabavnih in prodajnih cen vplivalo na slabšanje likvidnosti podjetja.

Pri prodaji so se uresničila predvidevanja v zvezi z ekonomskimi odnosi Slovenije z drugimi republikami Jugoslavije s tem, da so padci nabav in prodaj na to tržišče imeli še večji trend izpada od pričakovanega. Na domačem trgu se v fizičnem obsegu sicer dosegajo enak obseg prodaje kot v preteklosti, medtem ko se je v republike bivše Jugoslavije glede na isto obdobje preteklega leta skoraj razpolovilo. Največ prometa je še ustvarjena s Hrvaško, v zadnjem času pa se kljub težavam s transportom povečuje promet prodaje z Makedonijo, medtem ko je promet z ostalimi republikami bivše Jugoslavije zaradi embarga in vojnega stanja zanemarljiv. V vrednostnem obsegu so prodajne vrednosti na domačem trgu kljub prisotni inflaciji samo malenkost višje kot v istem obdobju preteklega leta, realno pa padajo zaradi padanja prodajnih cen ob veliki konkurenci iz uvoza, ki je cenejši tudi zaradi nerealnih tečajev tujih valut. Enako padanje cen je prisotno pri prodaji v republike bivše Jugoslavije, kjer pa je poleg konkurence prisotna še negotovost plačil prodanega blaga.

Izpad na zgoraj navedenih področjih se je skušal kompenzirati s prodajo v izvoz na konvertibilno tržišče, kjer se v fizičnem obsegu uveljavlja enaka količina blaga kot v istem obdobju preteklega leta, vendar pa se zaradi velike konkurence in restriktivne politike pri določanju tečaja tujih valut dosegajo realno nižje cene kot v preteklosti. V strukturi se že skoraj 60 % vrednosti prodaje proizvodov dosega na konvertibilnem tržišču.

Skupna prodaja je v letošnjem letu nominalno enaka vrednostim preteklega obdobja, tako da je ob več kot 30 % rasti cen industrijskih proizvodov realno precej nižja.

Ker se uvoz prilagaja zmanjšanim

potrebam proizvodnje za uvoženimi surovinami in koriščenju zalog v začetku leta, je le-ta precej nižji od planiranega in enakega obdobja preteklega leta, vendar dosega podjetje še vedno zelo dobro pokritje uvoza z izvozom na konvertibilno področje. Tudi uvoz opreme in rezervnih delov stagnira, tako da je imelo doslej podjetje dovolj svojih deviz za odplačilo leasinga in v preteklosti najetih tujih kreditov.

Za letošnje I. polletje je značilno poseganje države v gospodarjenje podjetij v cilju zmanjševanja stroškov in povečanja konkurenčnosti in to na področju omejevanja izplačevanja osebnih dohodkov in regresov za dopuste, medtem ko je bilo zmanjšanje prispevkov minimalno. Tako se ugotavlja, da stroški vhodnih surovin za proizvodnjo sicer samo za malenkost hitreje naraščajo kot prodajne vrednosti, da pa veliko hitreje naraščajo izdatki za osebne dohodke in prispevke na bazi bruto osebnih dohodkov, tako da v strukturi stroškov osebni izdatki predstavljajo čedalje večji delež. Na tako situacijo vpliva tudi počasnejše upadanje števila zaposlenih, kot je zabeležen padec proizvodnje zaradi tega, ker podjetje sicer vodi restriktivno politiko pri zaposlovanju, ne izvaja pa še rigoroznih ukrepov za ugotavljanje tehnoloških viškov in s tem odpuščanja delavcev iz tega naslova.

V letošnjem letu je uspevalo podjetje še vedno obdržati dobro likvidnost brez blokad žiro računa ali kasnitve plačil za obveznosti, občasno pa je že bilo potrebno najemanje premostitvenih kreditov ob nabavi večjih kontingentov surovin, zapadlosti anuitetnih obveznosti ali izvajanja investicijskih del večjega obsega, ki pa se tudi v zadnjem času precej omejuje.

Vse navedeno je imelo vpliv na rezultate poslovanja podjetja, kjer se manevski prostor za pozitivno poslovanje čedalje bolj zožuje. S prejetimi ukrepi ob sprejemanju načrta in stalnim nadzorom nad stroški je sicer uspelo znižati nekatere stroške, vendar ne v tolikšni meri, da bi bil nadomeščen izpad proizvodnje in prodaje. Tako za I. polletje še računamo na pozitiven poslovni rezultat brez akumulacije, v bodoče pa bo ob enakih pogojih gospodarjenja potrebno še veliko naporov, če bomo hoteli zaključiti poslovno leto brez izgub.

Kljub že sprejetemu zakonu o lastninjenju konec preteklega leta in nekaterih drugih vzporednih zakonov v letošnjem letu, ki se nanašajo na spremembe organiziranosti podjetja in načina obračuna poslovanja, še za I. polletje ugotavljamo rezultate poslovanja po starih predpisih. Seveda pa se bomo že ob zaključku leta morali spoprijeti z novo zakonodajo in pripraviti obračun po novih predpisih, ki veljajo za nazaj, zato že sedaj intenzivno pripravljamo podlage za možnost izvedbe vseh potrebnih sprememb.

Ne glede na zakonodajo pa je potrebno na vseh področjih sproti ukrepati za uresničitev zadnjih ciljev in v sedanji recesiji iskati možnosti za najboljše ukrepe, ki bi nam omogočili oditi iz te krize s čim manj negativnimi posledicami.

Marija Bernjak

Prodajne težave

Prodaja v Makedoniji zaradi tihega sodelovanja makedonskega gospodarstva s srbskim narašča. Vzrok naraščanju prodaje je tudi v trendu cene cinka, ki na svetovnem tržišču pada, v Makedoniji pa je ponudba zato večja. Naši makedonski kupci sedaj lažje prihajajo do cinka in ga nudijo v zamenjavo za naše proizvode po ugodnejši ceni.

Prodaja na Hrvaško se zaradi carinskih težav iz meseca v mesec znižuje in pri nekaterih proizvodih že obstoja nevarnost, da izgubimo trg, če se ne bomo pravočasno pogodili s cenami in jih v primerjavi s ce-

nami na slovenskem trgu znižali za znesek carinskih dajatev.

Na slovenskem tržišču se srečujemo z zmanjševanjem povpraševanja po naših izdelkih in nasičenostjo trga s proizvodi široke potrošnje ter seveda finančno nedisciplino. Izbrati poskušamo najprimernejše poti za distribucijo naših proizvodov, vendar se zatika pri kompenzacijskih poslih naših dobaviteljev - monopolistov (Petrol, Elektro Celje, Interevropa, Naftaplina Lendava), ki ne pristajajo na drugo kot na plačilo z gotovino.

Uspešen nastop v Mariboru

Na mednarodnem sejmu energetike in vzdrževanja, ki je bil maja v Mariboru, so cinkarniški razstavljalci iz programa zaščitnih sredstev prejeli priznanje, in sicer srebrno plaketo za uspešen razvoj tehnologije pri vzdrževanju sistemov z agresivnimi mediji.

Na sliki direktor Stepa g. Podhostnik in predsednica komisije za priznanja ga. Čreslovnik izročata priznanje predstavniku Cinkarne Tomu Gorenšku.

Poseben nastop v Zagrebu

Na letošnjem sejmu grafične industrije in industrije papirja Intergrafika 93 v Zagrebu marca letos je imela Cinkarna zanimiv nastop. Razstavni prostor so opremili s Kemolit ploščami, tako da je bil viden ves postopek priprave plošč. Zanj so prejeli tudi priznanje. Na novo so pripravili tudi prospekte, ki so bili tehnični napotek za kupce. V času sejma se je zvrstilo preko 70 predstavnikov novih manjših privatnih podjetij in stalni kupci iz Slovenije, Hrvaške, Makedonije in celo BiH.

Betonsanir v Šoštanju

S Termoelektrarno v Šoštanju smo sklenili dober posel, saj smo jim prodali 45 ton betonsanir malt za sanacijo osmih silosov za premog. To je več kot enkrat večja količina, kot smo jo prodali v lanskem celem letu. Posel je prinesel okrog 2,5 milijona tolarjev.

Pri tem je tudi pomembno, da je izvajalec del Silvo Vipotnik s svojo ekipo prvič uporabil strojno nanašanje teh malt. V Sloveniji smo tako za sedaj prvi in edini proizvajalci betonsanir malt za strojno nanašanje.

Pri poslu s Termoelektrarno ima največ zaslug ing. Janez Vodlan

Uporaba tekočega žvepla v proizvodnji žveplove kisline Koristni projekt znižal stroške

V PE Metalurgija imajo novo prečrpališče tekočega žvepla, ki je za uporabo v proizvodnji precej cenejši in ekološko čistejši. Zaenkrat tekoče žveplo, ki je nadomestilo trdnemu, uporabljajo v obratu »S« kisline, kasneje pa ga bodo še v pražarni na »F« liniji.

Približno dva meseca že uporabljamo na »S« kislini namesto trdnega žvepla tekoče, ki prihaja v Cinkarno v posebnih železniških cisternah že v tekočem stanju. Trenutno dobivamo po pet cistern tedensko, kar znese cca 280 t, iz katerega proizvedemo približno 740 t žveplove kisline. Pri tem je seveda treba pripomniti, da se je na področju uporabe elementnega žvepla

v zadnjih treh letih situacija na trgu bistveno spremenila tako količinsko kot tudi po načinu pridobivanja žvepla. Po dosegljivih podatkih zahodna Evropa danes uporablja za svoje potrebe 90 % žvepla, ki se transportira v tekočem stanju. Danes se tudi velike količine žvepla ne pridobivajo z rudarjenjem, ampak pri postopkih odžveplanja nafte in zemeljskega plina.

Kot je znano, je Cinkarna sorazmerno velik potrošnik žvepla. Investicijski program za izgradnjo »S« kisline je že v letu 1982 baziral na uporabi granaliziranega žvepla iz Poljske, kjer smo vrsto let tudi kupovali to žveplo, ki je bilo odlične kvalitete ravno zaradi reševanja ekoloških problemov, ker je bilo praktično brez prahu in drugih nečistoč.

F - linija, ki je namenjena predvsem uničenju ferosulfata heptahidrata, ki nastaja pri proizvodnji TiO_2 , je kot dodatek uporabljala pirite, ki so se v določenem razmerju mešali z ferosulfatom monohidratom ($\text{FeSO}_4 \cdot 1-2 \text{H}_2\text{O}$) kateri nastaja v sušilnici pri sušenju in kalciniranju heptahidrata ($\text{FeSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$). Pri tem so se pojavile velike težave pri odlaganju piritnih ogorkov, ki nastanejo v pražarni po zgorevanju piritov (FeS_2) in cepitvi ferosulfata monohidrata. Vseh ogorkov namreč nismo mogli prodati, odlaganje na deponijo pa je bilo prepovedano. Poleg tega je prišlo še do zapore takratnega jugoslovanskega trga in smo že pred dvema letoma za-

imeli tudi v vidu, da lahko s transportom tekočega žvepla precej zmanjšamo zaloge te surovine ob kontinuirani dobavi v cisternah. Trdno žveplo smo namreč doslej dobivali z ladijskim prevozom do luke Koper v količinah 7.000 - 8.000 t naenkrat. Tako velike zaloge so dodatno znižale rentabilno poslovanje žveplove kisline.

Iz navedenih razlogov smo skupaj s strokovnjaki PE Vzdrževanje izdelali in izvedli projekt izpraznjevanja tekočega žvepla iz cistern v obstoječo talilno jamo, ki je prej služila za taljenje trdnega žvepla in dalje v dnevna rezervoarja »S« kisline. Izpraznjevanje poteka tako, da prispele cisterne priključimo na paro s tlakom 5 barov in tako dogrejemo na potrebno temperaturo $130^\circ - 140^\circ\text{C}$, ko je žveplo najbolj tekoče in nato z kompromiranim zrakom s tlakom 2-3 bare izčrpamo v talilno jamo. Investicija je stala cca 38.000 DEM. Trenutno lahko ogrevamo istočasno 4 cisterne. Čas praznjenja ene cisterne pa je cca 30 minut.

čeli na F - liniji uporabljati namesto piritov elementno žveplo. Na ta način smo toliko zmanjšali proizvodnjo ogorkov, da smo lahko vso količino prodali. Zadnji kamion z ogorki je bil opremljen na deponijo v Žepino oktobra 1989. Vso proizvedeno količino ogorkov prodamo našim in avstrijskim cementarnam.

Tržne razmere so nas prisilile, da smo morali občutno znižati ceno žveplove kisline, če smo hoteli ostati na trgu. Zaradi tega smo skupaj z našim dobaviteljem trdnega žvepla firma Metallgesellschaft iskali cenejšo varianto pri dobavi elementnega žvepla v tem smislu, da čim bolj znižamo stroške transporta, ki so za trdno žveplo zelo visoki. Pri tem smo

V času od 5. marca 93, ko smo dobili prvo cisterno, pa do konca junija smo izpraznili in porabili že cca 2.000 t tega žvepla. Posadka je praktično že osvojila vse delovne operacije praznjenja in pri tem ni pričakovati nobenih večjih težav. Izdelan je že tudi projekt in strošek investicije cca 70.000 DEM da bo tudi ta v pražarni uporabljala namesto trdnega tekočega žvepla. Pričakujemo, da bo ta investicija v roku dveh mesecev tudi realizirana in da se bodo tudi na tej liniji stroški proizvodnje nekoliko znižali. Tudi ekološko je dobava in uporaba tekočega žvepla čistejša od trdnega, ker odpade taljenje, razkladanje z žerjavom in ker bodo zaloge bistveno manjše in za obe liniji na enem mestu.

ing. Jože Naraks

INTERVJU

Predsednik ob pomembnih mejnikih

Na marčevskih volitvah je bil zanimiv razplet, saj smo dobili predsednika delavskega sveta, ki je temu organu predsedoval že pred dvajsetimi leti, ob pomembnem mejniku 100. obletnici Cinkarne. Zagotovo bo tudi tokrat doživel mejnik v zgodovini samoupravljanja. Spreminja se sistem in BRANKU CMOKU se obeta, da bo zadnji predsednik delavskega sveta. Ujeli smo ga ob številnih telefonskih klicih, v sosednji pisarni pa so ga že čakale stranke. Tako je pač v komerciali.

Kakšen je tvoj razlog pristanka na kandidacijo?

Preprosto sem menil, da si skozi takšno funkcijo v Cinkarni boljše informiran. Sedaj je namreč čas sprememb in o tem bi rad bil obveščen s prve roke. Ta funkcija sicer ni odločujoča, čeravno je zadnji filter pred spremembami in bodo zaposleni še zadnjič lahko vplivali na odločitve. Odločitve pa bodo vendarle posredno zadevale tudi širšo okolico, to je mesto Celje, kjer Cinkarna živi in dela.

Na kandidacijo sem pristal še iz enega vidika. Ocenjujem, da bo to krajši mandat, da bo prehodni čas in zadnji delavski svet in potemtakem bom zadnji predsednik.

Meniš, da bo ta funkcija oteževala delo v nabavi?

Ne vidim težav, ker funkcija ne terja veliko dodatnega dela z ozirom na to, da organizacijo in strokovna gradiva pripravlja strokovna služba.

Sedaj, ko si predsednik že nekaj mesecev, že imaš nekaj izkušenj. Si obveščen?

Razen informacij, ki jih dobivam iz priprave sej, nisem udeležen pri nobenih sestankih za izdelavo kakršnihkoli sprememb. Imam občutek, da v tem času, ko bi se lahko maksimalno angažirali in pripravljali na spremembe, vlada določeno mrtvilo.

Nenehno govoriva o spremembah. Pri tem pa gre pravzaprav za lastninjenje podje-

tja. Kaj meniš o privatizaciji in vlaganju certifikatov v lastno podjetje?

Lastninjenje v Cinkarni, to je podobno kot lastninjenje v Sloveniji. Pred nami so dogodki, za katere mislim, da bodo Cinkarno pretresli do obstoja. Čeprav menim da je politika, ki jo vodi generalni direktor, to je politika statusa quo, pozitivna. Po drugi strani pa me moti, da še nimamo pripravljenih več variant, o katerih bi se lahko pogovorili in odločili. Postavljen bi moral biti team strokovnjakov, razširjen na strokovno službo pravne smeri, ki bi te variante pripravljala, ta pa bi moral biti izločen iz vseh drugih dnevnih obveznosti.

Dejstvo pa je, če bi v tem času naredili kakršnokoli spremembo, bi bil obstoj Cinkarne vprašljiv. Vendar nas ta ugodnost ne sme zapeljati, da ne bi naredili nič. Zaradi visoke vrednosti podjetja po lastninjenju težko izpeljati v takšno obliko, da bi bila Cinkarna neodvisna od ostalih. Če ne bo jasno opredeljeno, kakšna bo Cinkarna, ne bo interesa za vlaganja certifikatov v podjetje.

V vseh teh težavah, ki čakajo delegate, ti želim veliko uspehov!

Kot predsednik menim, da bi lahko tvorno sodeloval in pošteno izpeljal postopek, ki bo predlagan.

Mira Gorenšek

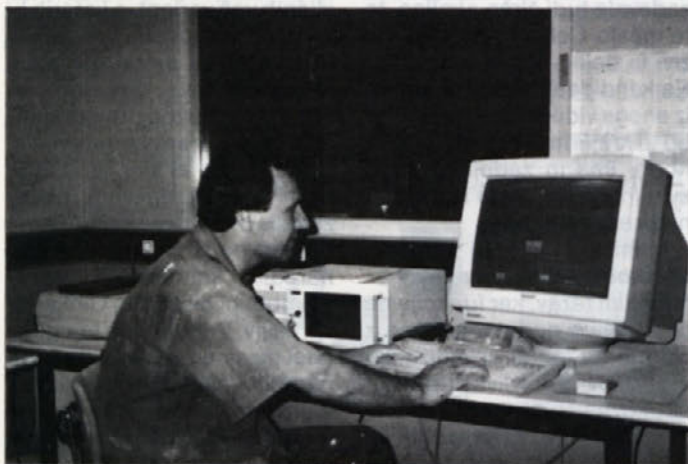
Novi uspehi v avtomatizaciji

V PE Titanov dioksid so končali pomemben projekt, Avtomatizacija pigmentacije, s katerim so avtomatizirali del proizvodnje površinske obdelave in tako občutno izboljšali kvaliteto končnega proizvoda.

Z avtomatizacijo smo v Cinkarni pričeli že leta 1982, ko smo postavili temelje, leta 1988 smo po idejnem projektu avtomatizacije TiO_2 avtomatizirali kristalizacijo, letos pa zaključili še avtomatizacijo pigmentacije v belem delu te proizvodnje.

V začetku je bil projekt zastavljen celovito, saj smo želeli avtomatizirati proizvodnjo v

črnem in belem delu. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev pa smo po avtomatizaciji kristalizacije preskočili črni del in začeli kemično šaržno obdelavo. Po proizvodnji so postavljeni programski krmilniki, ki so povezani z nadzornim sistemom na standardnih PC računalnikih (industrijska verzija).

V kabini 3

Projekt pigmentacija

Projekt pigmentacije, to je avtomatizacije v kabini 3 belelega dela proizvodnje, je po mnenju mag. Dejana Ketiša pomenil prelomnico v razvojnem delu, ker so naši strokovnjaki s tem projektom prvič prevzeli celotno izvajanje tega, testiranje in zagon sistema, montažo merilne opreme in izdelavo dokumentacije.

Inštitut J. Stefan, ki jim je z znanjem pomagal vsa prejšnja leta, je pri tem projektu opravljal le nadzor. Sodelovali so tudi s podjetjem INEA, ki jim je pomagal pri svetovanju glede programske opreme. Tako so

strokovnjaki Cinkarne zaradi dolgotrajnega sodelovanja z inštitutom J. S. osvojili pretežni del know-how-a za vodenje sistema.

Poleg tega je treba poudariti, da so se rešili tudi velikega zaloga stroškov, ki bi bili potrebni, če bi to znanje opravil inštitut. Sedaj že lahko rečemo, da imamo v Cinkarni team strokovnjakov - inženirsko ekipo, ki lahko nudi storitev: reševanje takih nalog tudi izven podjetja. To ekipo sestavljajo sodelavci iz Vzdrževanja, TiO_2 in Razvoja.

Prednosti v proizvodnji

S projektom pigmentacije je doseženo veliko prednosti, ki so za proizvodnjo in končni izdelek zelo pomembne. Standardna prednost je avtomatizacija, s katero lahko dosežemo izredno dobro ponovljivost sarž, vedno pod enakimi pogoji, parametri pa so konstantni. Velika prednost je tudi prednost tudi ta, da lahko z minimalnimi korekcijami sistema preidemo na obdelavo drugega tipa - drugega proizvoda.

Z zaključitvijo tega projekta je avtomatizirana slaba četrtnina proizvodnje titanovega dioksida, kar je za tako veliko proizvodnjo veliko. Čas izvajanja naslednjih načrtovanih projektov pa se lahko zaradi domačega znanja in bistvenega znižanja stroškov zelo hitro

ta, da ima operater vedno pod nadzorom ves proizvodni proces in boljši pregled nad dogajanjem v procesu.

Sicer pa projekt sam pomeni izboljšano regulacijo gostote suspenzije, ki se vedno enako ponovi, in večjo točnost oddajanja snovi v osnovno suspenzijo. Navsezadnje je zmanjša.

Ko bodo avtomatizirali mikronizacijo in hidrolizo, bo večji del belega dela pod nadzorom, pred sabo pa imajo še hud zalogaj - avtomatizacijo kalcinacije. V prihodnosti pa bo te delne avtomatizacije (podprocese) potrebno povezati in vzpostaviti mrežo za informacijski sistem. S tem pa bo narejen še večji preskok v kvaliteti.

Operater pri delu

Projekt peptizacija

V sodelovanju z Inštitutom J. Stefan smo v Cinkarni izvedli tudi projekt peptizacije v pripravi surovin. Inštitut je pripravil dva osnovna dokumenta in sicer: analizo potreb in funkcionalne specifikacije, izvajal je koordinacijo in vodil projekt. V Cinkarni pa so strokovnjaki iz razvoja, titanovega dioksida in vzdrževanja pripravili tehnološko in merilno opremo ter opravili vse povezave do računalniške kabine ter vgradili računalnik.

S tem projektom je avtomatiziran celoten potek reakcije v avtoklavu, kjer se mešajo raz-

ne snovi za dodatek k ostalim surovinam za proizvodnjo titanovega dioksida. To pa je tudi delček k formiranju končne kvalitete proizvoda. Sam sistem pa omogoča stabilnejšo proizvodnjo.

Pri obeh projektih, pigmentaciji in peptizaciji, ki sta potekali istočasno, so strokovnjaki iz Inštituta J. Stefan pomagali pri nadzoru in svetovanju, vse ostalo pa so pri prvem projektu napravili naši strokovnjaki sami. Ta princip dela bi zaradi hitrejšega uvajanja avtomatizacije veljalo ohraniti še naprej.

M. G.

Litopon je obstal

Vodstvo podjetja je ocenilo, da izkupiček obrata litopon ne pokriva več stroškov, zato se je odločilo za začasno ustavitev obrata. Ponovna oživitev bi bila mogoča le, če bi se položaj trga belih pigmentov v svetu popolnoma obrnil. Nekateri predvidevajo, da se bo to zgodilo po letu 1995, bolj pesimistični pa napovedujejo tretje tisočletje.

Razlogi za zaprtje obrata so ekonomski, saj je kitajski litopon, delajo isti tip kot mi, dobesedno preplaval trg. Njihova cena je za svetovni trg ugodna, dosegajo pa jo s poceni delovno silo. Erozija trga se na tem področju nadaljuje zato, ker ne moremo konkurirati z nekom, ki ima plače 12 dolarjev na mesec. Vrednost dela pa bo na Kitajskem še dolgo na takem nivoju.

Drugi razlog zaustavitve je v dobavi surovin, ki so dostopne le preko konvertibilnega uvoza, na domačem trgu pa je konkurenca motena predvsem zaradi kompenzacijskih poslov (blago za blago).

Z zaprtjem obrata smo se sicer izognili obveznosti po ekološki plati, saj bi morali namestiti čistilno napravo za kombinirane odplake iz proizvodnje barijevega sulfida in litopona. Ostala pa je obveznost čiščenja in odlaganja iz proizvodnje cinkovega sulfata.

Litopon nekoč

Tovarna litopona je sprva spadala v Metalno a.d., ki je bila sosedna Cinkarni. Metalna a.d. je nastala leta 1934 iz Pražarne in Kemične d. d. Celje. Novi akcionarji tega podjetja so najprej vse naprave kot na primer tovarno žveplove kisline po komornem postopku domontirali in nato takoj začeli s postopno gradnjo obratov za kemične proizvode, ki so jih takrat skoraj sto odstotno uvažali iz tujine.

Tako je bila kot prva po načrtih holandskega strokovnjaka dr. ing. Hirschela zgrajena tovarna litopona. Njena kapaciteta je bila 60 do 75 ton 30 odstotnega litopona na me-

ta. Cinkov sulfat je del proizvodnje obrata litopon, ki bo še v obratovanju. Tega izdelujemo za potrebe tekstilne industrije in kot dodatek živinski krmi ter kot vir cinka v obliki elektrolita.

Del proizvodnje obrata litopon od obarjenja dalje je linija, ki bi se jo dalo vključiti v proizvodnjo Titanovega dioksida. Seveda pod pogojem, da na podlagi idejnega projekta ugotovimo učinkovitost take transformacije, predvsem pa, da ugotovimo, koliko bo to stalo. Uresničitev tega projekta bi razbremenila linijo obstoječe površinske obdelave na Titanovem dioksidu in omogočila razširitev ponudbe različnih tipov titanovega dioksida.

V zadnjih mesecih je bilo v obratu litopona zaposlenih 32 delavcev, ki jih bodo prerazporedili na druga delovna mesta v okviru Cinkarne.

M.G.

sec. Proizvodnja je začela 21. februarja 1935.

Kasneje je bila kapaciteta obrata z rekonstrukcijami 5.500 ton letno. V letih 1968 in 1969 so v obratu dosegli tudi preko 6.000 ton kapacitete na leto.

Litopon, ki spada v program belih pigmentov, se pretežno uporablja v industriji barv in lakov. V tem obratu so izdelovali tip litopona, ki se je uporabljal za disperzijske barve. Na bivšem jugoslovanskem tržišču je bila Cinkarna dolgo časa edina proizvajalka tega pigmenta. Konkurenčni smo bili tudi v državah Bližnjega vzhoda.

Zadnja investicija v infrastrukturo iz programa ekološke sanacije Cinkarne

Parkirišče ne bo več poplavljeno

Medtem ko Celje še nima čistilne naprave, je Cinkarna že uredila čiščenje industrijskih vod ob svojih obratih ter ločeno speljala kanalizacijske cevi v smeri predvidene celjske čistilne naprave.

Že nekaj časa gradbeni stroji prekopavajo zemljišče pred glavnim vhodom v Cinkarno. Investicijska služba ima namreč nalogo urediti kanalizacijski sistem, tako da bo končno odpravljeno tudi zadrževanje meteorne vode na parkirišču, ki je bilo ob nalivih poplavljen. Na to pa smo opozarjali tudi v našem glasilu.

Zahteva po izgradnji ločenega kanalizacijskega sistema je podana s programom ekološke in ekonomske sanacije Cinkarne iz leta 1978 v katerem se je Cinkarna obvezala, da bo zgradila na celotnem kompleksu ločeno kanalizacijo: tehnoloških, meteornih in fekalnih voda. Ta zahteva je opredeljena tudi v vodnospodarskih smernicah in soglasjih k zazidalnemu načrtu Cinkarne - novi del in je skladna z Zakonom o vodah.

Izgradnja ločenega kanalizacijskega sistema poteka že od izgradnje novih vzdrževalnih obratov, saj je v soglasjih k gradbenemu dovoljenju bila podana zahteva po ločenih kanalih za tehnološke, meteorne ter fekalne vode in se nadaljevala v sklopu izgradnje proizvodnih obratov poslovnih enot Veflon, Grafika, Kemija in je že zgrajena do prečrpalne postaje pri cestni tehtnici. Fekalna kanalizacija se namreč priključi na kanal, ki prečka glavno magistralno (vzhod-zahod) in se z južnim kanalom priključi na skupni

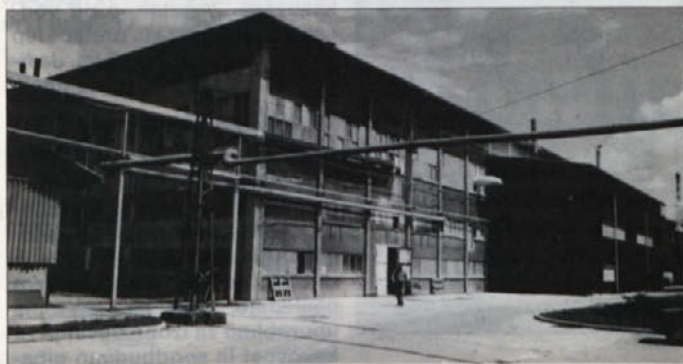
zbiralnik RZ 9, ki bo speljan do Tremarij, kjer je predvidena izgradnja čistilne naprave za celotno mesto Celje. Tehnološke in meteorne vode pa se bodo odvajale po novih kanalih v reko Hudinjo.

Ločene kanalizacije v Cinkarni ni bilo mogoče izvesti poprej, saj je na tem zemljišču, kjer potekajo dela do nedavnega bila še cela kopica starih objektov in barak, katere je bilo potrebno podreti, zemljišče pa delno tudi odkupiti od Sklada stavbnih zemljišč Občine Celje.

Ob izgradnji kanalizacije je predvidena tudi izgradnja glavne uvozne ceste in obračališča okoli cestne tehtnice ter položitev cevovoda pitne vode. Nove vratarne z nadstreškom na lokaciji pri jugovem skladišču ta hip zaradi pomanjkanja denarja ne bomo zgradili. Nespremenjena ostaja začasno tudi trasa plinovoda in parovoda, kasneje sta predvidena nova severno ob cesti. Obstoječa vratarica z zaporno rampo se bo začasno premaknila zapadneje cca 80 m. Tako bo možno urediti cestišče za normalen dostop vozil k tehtnici in izvesti priključek že nakazanega obračališča.

Cinkarna tako dobiva zaključno podobo urejene tovarne, čeprav v severno-zapadnem delu ostaja še nekaj privatnih hiš z vrtovi, katere pa bo morala Cinkarna v doglednem času še odkupiti.

M. G.

Obrat litopon

Gradnja parkirišča

Ugodna delovna klima povečuje kakovost

O kakovosti smo že veliko pisali. Danes se je bomo lotili z druge strani, z vidika vsakega izmed nas, z vidika medsebojnih odnosov, kajti tudi to ima velik vpliv na celovito kakovost.

O tej temi smo našli nekaj razmišljanj v predavanju mag. Marka Šobote, direktorja svetovalnega podjetja Gama system iz Ljubljane, njegove napotke pa smo povezali s priročnikom avtorja mag. Nika Vujoševića z naslovom »Sistemi kakovosti po ISO 9000«. Knjiga vsebuje vse smernice in napotke, kako zgraditi celovit sistem kakovosti in vanj vključiti prav vse zaposlene v podjetju.

Predpostavljamo, da na osnovi dosežanih informacij že vsi vemo, kako mora postati kakovost nova filozofija in kako mora temeljiti na spoznanju, da morajo biti v sistem vključeni vsi dejavniki v podjetju in ne le osnovni proizvodni proces ali zgolj samo služba za kakovost. Gre za pristop, katerega bistvo je v tem, kaj storiti z nepravilnostmi, da se ne bodo ponavljale in ustvarjale negativne pojave. Zato je namen vseh dejavnikov na področju uvajanja sistema kakovosti, pripraviti vse ljudi do tega, da bodo delali tako, kot bi sicer že morali. Nič ne sme biti več prepuščeno naključju. Ni greh narediti napako, greh je napako ponoviti. Vsaka napaka pa ima ime in priimek. Japonci že vse napake odkrijejo v začetni - razvojni fazi. Če napako odkrijemo v fazi razvoja, je strošek veliko manjši, kot če jo odkrijemo v fazi proizvodnje.

Žal v Sloveniji podjetja bolj počasi uveljavljajo sisteme kakovosti zaradi dejstva, ker se učinki tega sistema pokažejo šele čez nekaj let. Podjetja pa se danes od plače do plače ukvarjajo s kupom operativnih problemov. Za uvajanje kakovosti pa ostane le malo časa.

Slaba kakovost ne nastane sama od sebe. Vedno se jo da poimenovati, saj je zanjo odgovoren človek z imenom in priimkom, zato za slabo kakovost ni objektivnih vzrokov. Vedno nekdo v delovnem procesu ni opravil svojega dela tako kot bi moral.

Kakovost vodenja

V poslovnih procesih nastajajo problemi, katerih vzroki tičijo v odnosih med ljudmi. To še posebej velja za odnose med nadrejenimi in podrejenimi. Danes so minili časi, ko smo delavcu »porinili v roke orodje« in ga minimalno poučili o delovnih postopkih ter ga prepustili stihiji delovnega procesa. Uspehi so vse preveč odvisni od dobrih odnosov med ljudmi v podjetju.

Vodilni delavci imajo pri tem še posebno vlogo, saj njihovi podrejeni v njih vidijo podjetje. Vodja je tisti, ki mora delavcu pomagati do poistovetenja z delom. Vodilni delavci so odgovorni, ne le za odločitve in dajanje nalog, temveč tudi za pravilno ureditev vseh razmerij do podrejenih - pravilno razumevanje ljudi kot osebnosti, njihovo usmerjanje in vodenje, je bistvo uspešnih menedžerjev. Delavci se obnašajo po vzoru svojih predpostavljanih, ki jih istovetijo s podjetjem, zato je od njih še toliko bolj odvisno kako bodo delavci sprejeli filozofijo trajnega zagotavljanja kakovosti. Vodenje mora temeljiti na zaupanju podrejenim, saj bodo ti le tako lahko polno izrabili svoje sposobnosti v korist kolektivnega uspeha podjetja. Ob dobri usmeritvi v delo in spodbujanju k samostojnosti in svobodnemu izvajanju dela, lahko ljudje razvijejo svojo osebnost, ki je predpogoj za odkrite »pomenke«, predloge za izboljšave. Taki delovni odnosi sproščajo napetosti in tako ustvarjajo pogoje za spontan in nemoten potek medčloveške komunikacije, kjer odkrito rešujemo probleme brez iskanja »grešnih kozlov«. V sistemu celovite kakovosti iščemo le vzroke za nastajanje problemov in ne krivcev.

Ugodni pogoji za resnično pristno medčloveško komunikacijo v kolektivu so ustvarjeni šele tedaj, ko ljudje dojemajo in občutijo rezultate dvosmernosti komunikacije. Človek kot socialno bitje si nadvse želi biti priznan, pomemben in uveljavljen kot samostojna osebnost.

S komuniciranjem na enakovredni ravni se pridobi mnogo več in pravih informacij, ki so pogoj za doseganje večjih učinkov. Zavedati se moramo, da je učinkovito komuniciranje pogoj za vse druge oblike dela z ljudmi. Zato mora naša nova filozofija kakovosti temeljiti na kakovostnih medsebojnih človeških razmerjih, saj bomo le tako uspešno uveljavili odgovornost vsakega za slabo opravljeno delo. Izpolnjevanje tehnično-tehnoloških normativov je le del celotnega procesa, nikakor pa ne temelj za novo filozofijo kakovosti.

Kakovost medsebojnih razmerij

Medsebojna razmerja v kolektivih morajo temeljiti na odprtosti in poštenosti vseh. Ob tem pa moramo vedno upoštevati posameznika, ki je samostojna in samosvoja osebnost. To pomeni, da nikakor ne moremo enačiti vseh na enakih delovnih mestih, temveč moramo poznati vse razlike med posamezniki v kolektivu in temu kot vodje, prirediti svoje ravnanje. To je predpogoj za korektno reševanje problemov med ljudmi, sicer zapademo v nevarnost, da z napačnim reševanjem enega problema ustvarjamo nove.

Uspeh sistema kakovosti je predvsem odvisen od tega, kaj se dogaja z ljudmi znotraj sistema. Ugodna delovna klima je zanesljiv način za povečanje učinkovitosti poslovanja. Vendar prav za njeno ustvarjanje običajno nimamo dovolj znanja in tudi ne posluha. Izobraževanje za kakovost je neizbežna naloga prihodnosti.

Izobraževanje za kakovost

Ugodna medsebojna razmerja lahko dosežemo le z ustreznim izobraževanjem za kakovost, v katerega so vključeni prav vsi delavci podjetja. Posa-

mezniki ne morejo storiti ničesar v prid večje stopnje kakovosti, če pri tem ne sodelujejo vsi delavci tako, da se spremeni celotna klima v podjetju. Edina stvar, ki je stalna, je sprememba in spet sprememba. Vse spremembe so seveda odvisne od ljudi in ljudje se jim morajo miselno prilagajati. Zato je izobraževanje za kakovost usmerjeno k spodbujanju ljudi, ki so zastali in jih nobeno znanje preprosto nič več ne zanima, saj bi jih znanje prisililo k spremembam. Ocena stanja v kolektivu je prvi pogoj za spremembe. Nesreča pri tem pa je, da le redki odkrito priznajo stanje, v katerem so. Le ustrezno izobraženi sodelavci so pripravljeni na aktivno sodelovanje in spremembe. Marsikomu se vsiljuje misel, koliko nas bo vsa ta nova filozofija kakovosti vendar stala. Odkod denar, da bi se šli neko izobraževanje? Odgovor je tudi na to vsiljivo vprašanje.

Stroški kakovosti

Mnogi strokovnjaki, ki se ukvarjajo s kakovostjo trdijo, da je »kakovost zastoj«. Tako meni tudi znani avtor P.B. Crosby, ki je napisal knjigo z naslovom »Kakovost je zastoj«.

Avtor priročnika je zapisal naslednjo ugotovitev: stroški kakovosti se običajno gibljejo med 15 in 20 % celotne prodaje. Pri popolno zgrajenem sistemu kakovosti lahko podjetja poslujejo le z 2,5 % stroškov, saj se ti nanašajo le na režijske stroške delavcev sektorja za kakovost, stroške pregledov in preizkusov. Vsi ostali pogoji za sistem kakovosti so namreč izpolnitvi pogoja: vsak delavec vedno in povsod stoodstotno opravi svoje naloge in delo.

Iz navedenega lahko ugotovimo, da je kakovost dejansko zastoj, nikakor pa ni darilo, ker je rezultat zavestne odločitve in uporabljenega spoznanja, da je na voljo vsem. Pot do višje in navpičje kakovosti ne pozna nobene bližnjice - je dolga počasna in naporna, prežeta s potrpljenjem. Prvi pozitivni rezultati se lahko pokažejo dokaj hitro, toda vendarle traja nekaj let, da pridemo do trajne ravni sistema kakovosti. Začetek je pri vodstvu podjetja in že tu preteče lep čas, preteče pa 3 do 5 let, da filozofijo kakovosti prevzamejo vsi delavci.

»Spreminjanje miselnih vzorcev je najtežja naloga vodenja, kajti vsak utečeni sistem se upira spremembam« je na koncu enega od poglavij zapisal avtor mag. Vujošević.

In čisto na koncu naj zapišem naslednje: tudi naš časopis uporabimo za izobraževanje za kakovost in spodbudimo gibanje za novo filozofijo kakovosti.

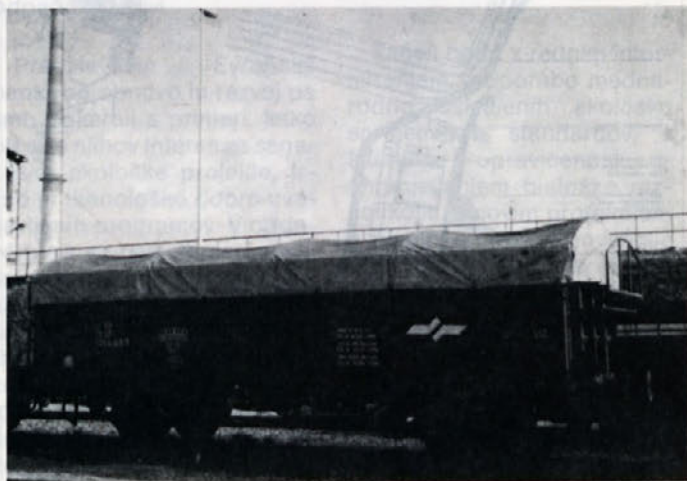
Kontejnerji v tujino

V evropske države dostavljamo titanov dioksid s kamioni, za druge kontinente pa uporabljamo železniški kontejnerski prevoz. Vsak mesec odpremo 10 do 12 kontejnerjev, ki jih v lukah naložijo na tovarne ladje.

Posebni vagoni za zeleno galico

Celjska železniška prodajna služba je za Cinkarno priredila 30 vagonov za prevoz raznega materiala tako, da so v skladu z okoljevarstvenimi predpisi. Pokrila jih je s posebno cerado. Večinoma pa jih uporabljamo za prevoz zelene galice, ki je namenjena italijanskemu kupcu.

Vagoni so pokriti s posebno cerado in zvezani z vrvjo, le-to pa so si nekateri že dvakrat prisvojili. Podjetje, ki se duši v stroških, mora vrvi dajati pod ključ.

Cisterne za cink

V juniju smo z Makedonijo uspešno sklenili krog zamenjave desetih odvečnih železniških cistern za cink, ki ga potrebujejo za našo proizvodnjo.

V Topilnici v Titovem Velesu smo imeli v zakupu deset železniških cistern za prevoz žveplove kisline. Ob izteku najemne pogodbe smo jih ponudili Topilnici v zamenjavo za cink, vendar smo jih prodali Feršpedu Skopje, ker so nam v zamenjavo ponudili 2.000 ton cinka. Doma imamo naprodaj še 15 cistern, ki bi jih lahko prodali v Makedonijo, vendar je prevoz tja nezanesljiv.

Hišno carinjenje

Več kot mesec dni imamo v Cinkarni uveden sistem »just in time«, nekakšno hišno carino. S tem smo bistveno poenostavili in skrajšali čas carinjenju uvoznih surovin, ki pridejo v našo tovarno.

Medtem ko so prevozniki morali z blagom, namenjenim v Cinkarno, čakati tudi do tri dni na celjski carinarnici, da so tam uredili vse potrebno za carinjenje blaga, je sedaj vse drugače. Blago, ki pride iz Avstrije, Italije, Nemčije (gre za natrijevo lužino, cink in tekoče žveplo) sedaj prevozniki pripeljejo naravnost v Cinkarno. Skladiščnik obvesti uvoznega referenta o prispeli pošiljki, ta pa to sporoči preko telefaksa v carinarnico.

Iz carinarnice nato sporočijo, ali bodo blago prišli pogledat ali ne. Če se odločijo, da blaga ne bodo pregledali (do-

slej pregleda še niso opravili), ga v Cinkarni lahko iztovorimo. Uvozno dokumentacijo še isti dan dostavimo špediterju Interevropi, ta pa poskrbi, da se v enem dnevu Carinarnici izstavi uvozna deklaracija.

Sistem »just in time« ima tri velike prednosti pred rednim postopkom carinjenja. Izognili smo se dolgim čakalnim dobam na Carinarnici, boljše lahko izkoristimo transportna sredstva in nenazadnje zagotovimo kontinuiteto proizvodnega procesa. S tem pa so seveda prihranjeni tudi veliki stroški.

M. G.

Vagonsko tehniko so generalno obnovili s cinkarniškimi premazi

CE - CELJE,
ŠMARJE

CE - LAŠKO

CE - MOZIRJE

CE - SLOVENSKE
KONJICE

CE - ŠENTJUR
PRI CELJU

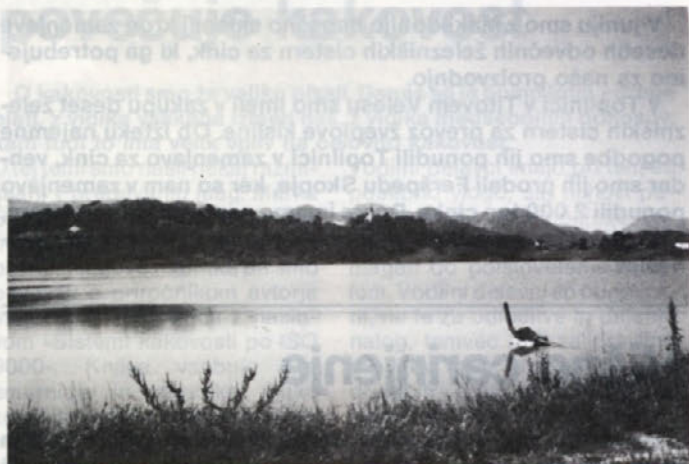

CE - VELENJE

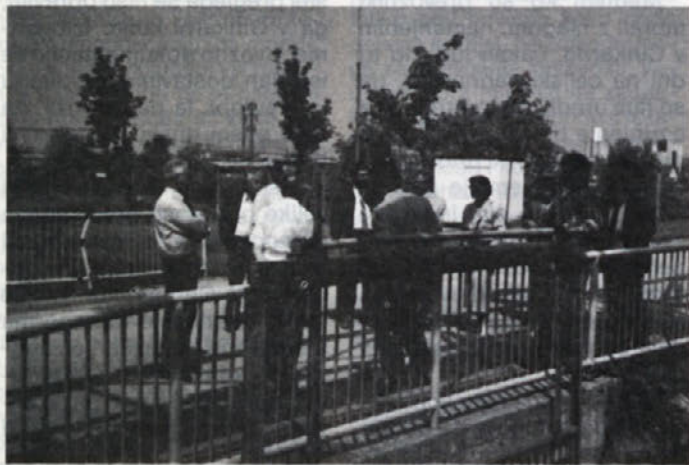

CE - ŽALEC

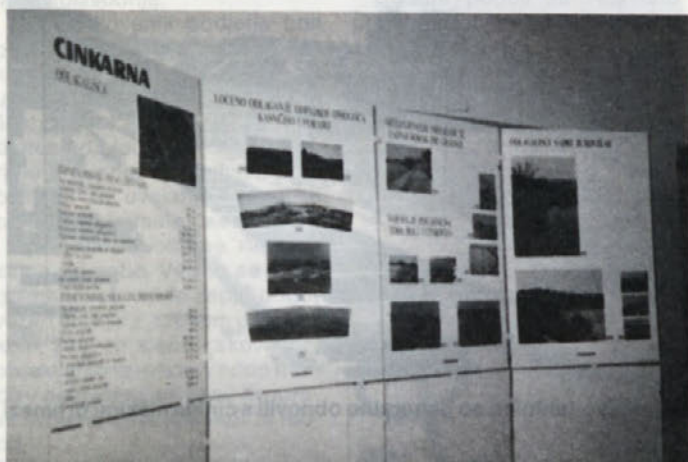
Odlaganje odpadkov

Odlagališče v Bukovžlaku se je obraslo, na njem gnezdiijo ptice

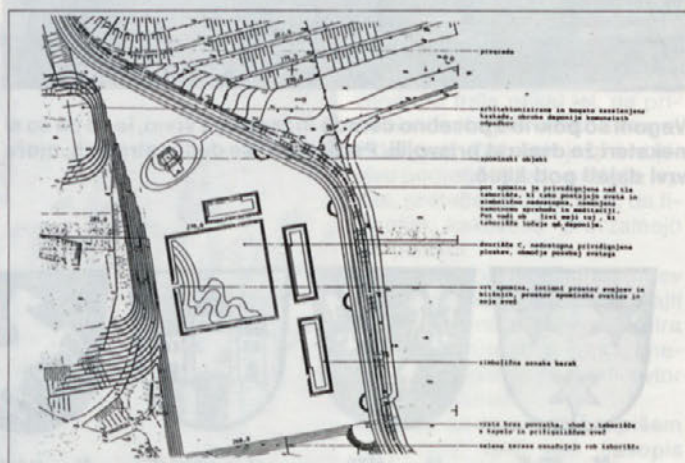
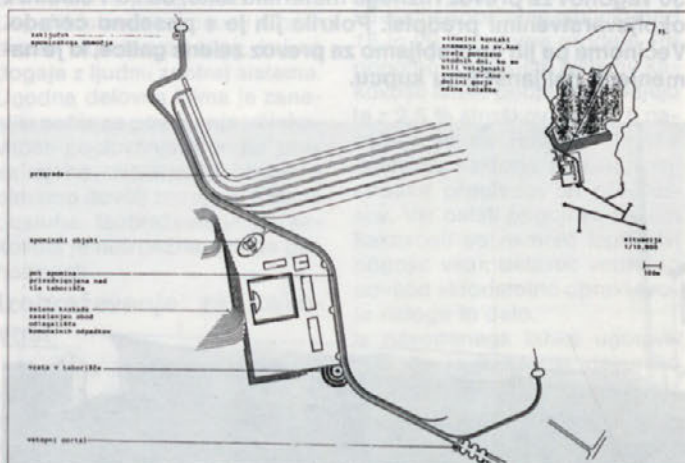
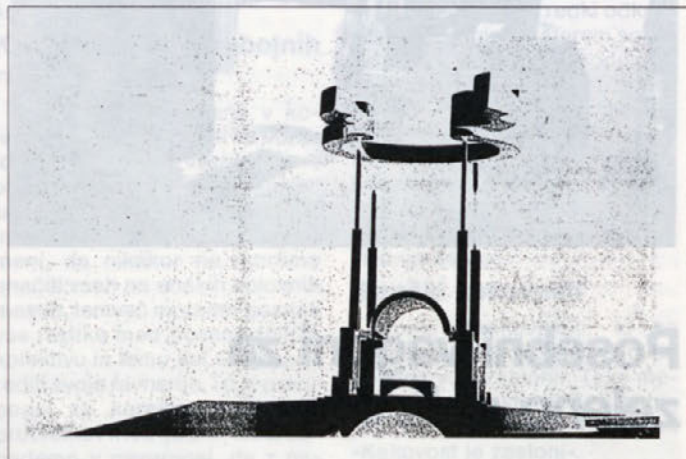
Člani Teharske komisije in gostje so si po sestanku, ki je bil 18. maja, že drugič od obstoja te komisije v Cinkarni, ogledali blokadni sistem odtokov in odlagališče v Bukovžlaku

Ob obisku članov Teharske komisije so v Službi za varstvo okolja pripravili razstavo fotografij Odlagališča Bukovžlak

Park spomina Teharje

Končno so se želje za ureditev odlagališč na Teharjih razpletle. Izvršni svet občine Celje je sprejel prve zakonske podlage, ki dajejo končno podobo parka spomina. Troje odlagališč, naša odlagališča sadre in trdnih odpadkov ter odlagališče komunalnih odpadkov bi naj opustili in preuredili v park, nekje med našim novim odlagališčem in opuščeni pa naj bi nastalo novo komunalno odlagališče »Mlade hoste«, kamor bi vozili tudi posebne odpadke iz celotne regije. Projekt Omega, ki predvideva zaključno rešitev spominskega obeležja je po republiškem natečaju izbran, izdelal pa ga je Marko Mušič. Projekt ne posega v prostor cinkarniških odlagališč, katera bo Cinkarna dokončno uredila in nato normalno vzdrževala.

Projekt Omega na zgornjih načrtih

Okolje za Evropo

V švicarskem Luzernu je bila od 28. do 30. aprila 1993 evropska konferenca ministrov za okolje v okviru akcije »Okolje za Evropo«, Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo. Izmed 47 prisotnih delegacij je Slovenijo zastopalo Ministrstvo za okolje in prostor, Slovensko ekološko gibanje, predstavniki svetovalne organizacije in Gospodarske zbornice. Poleg sprejete deklaracije o razsežnostih procesa »Okolje za Evropo« je za nas bil najvažnejši Akcijski program varstva okolja za srednjo in vzhodno Evropo, ki se je razvil na pobudo ministrov iz Vzhoda in Zahoda za reševanje resnih ekoloških problemov, ki zahtevajo takojšnje in hitro ukrepanje.

Predstavniki Gospodarske zbornice smo na konferenci sodelovali na povabilo Mednarodne gospodarske zbornice iz Pariza, katere članica je zbornica od 1992. leta, kot gostje švicarske vlade. Aktivno smo sodelovali na okrogli mizi o sprovajanju mednarodnih konvencij za varstvo okolja in o težavah, ki pri tem nastajajo, o energiji kot činitelju izvajanja okoljevarstvene politike, o okolju primernem razvoju, o EKO-presoji, o odgovornosti kemične industrije za okolje, o EKO-označevanju proizvodov in še o izobraževanju ter neškodljivem odstranjevanju odpadnih snovi.

Predstavniki Evropske banke za obnovo in razvoj pa smo pokarali s primeri, kako pičel je njihov interes za sanacijske ekološke projekte, tržno in tehnološko dobro uveljavljenih programov. V odgovoru pa so nam žogico vrnil, saj odgovorni resorji slovenske vlade niso pokazali takšnega interesa kot na primer Bolgarija, za katero je banka že pripravila finančno poročilo o okolje-varstvenih smernicah, regulativ, pridobivanju soglasij in odgovornostih za tuje investitorje. Šele s takšnim mednarodno verificiranim dokumentom je možno imeti resne stike s tujimi vladaletji.

V deklaraciji in v akcijskem programu pa je konferenca ugotovila, da imajo razvite države največjo odgovornost za nov, uravnotežen razvojni koncept. Odgovornost Slovenije je v planetarni razsežnosti obremenjevanja okolja majhna, v lokalni pa velika. Tako smo z emisijami žveplovega dioksida, ogljikovega dioksida, prahu, itd. prav v vrhu »ra-

zvitih« držav po onesnaževanju in je zato še kako pomembno, da se aktivneje vključimo v naložbe v naravovarstvene objekte in okolju primernejše tehnologije. Konferenca pa se je odločila za pospešeno sodelovanje na področju preprečevanja degradacije našega skupnega okolja ter narušenja ekosistemov, za programe takojšnje pomoči s finančnimi, strokovnimi in izkustvenimi dejavnostmi, ki takoj ali v kratkem obdobju pomagajo regijam, kjer ekološke nevarnosti močno ogrožajo zdravje ljudi in naravo.

Začeli bodo z rednim informiranjem, z uporabo mednarodno usklajenih ekološko sprejemljivih standardov, s študijami upravičenosti, z ohranjanjem biološke raznolikosti, z novim protokolom o žveplu, o okviru Konvencije o prekomernem onesnaževanju zraka na velike razdalje, itd.

V razpravah na konferenci pa se je zapletlo pri »davku za ogljik«, na količine CO₂, ki se jih spušča v zrak, že v letu 1994 in pri definiciji »o uporabi najboljše razpoložljive tehnologije«, ki ne povzroča dodatnih stroškov.

Vzporedno s konferenco so bile aktivne tudi nevladne organizacije za varstvo okolja, teh je bilo 14 in so kot na primer Greenpeace, večino svojih aktivnosti zastavile bolj na strokovnih podlagah, opazno manj pa na iracionalnih osnovah. Tako so složno z vladnimi predstavniki sprejeli sklep o karseda hitrem prenehanju obratovanja nevarnih nu-

klearnih naprav ali pri nekaterih državah na splošno upora-

bo nuklearne energije dolgo- ročno ukinili.

dipl. ing. Dani Podpečan

Protestniki Greenpeacea so pred pričetkom konference razprostrli pano, ki poziva odgovorne, da od besed preidejo na dejanja.

(foto D. Podpečan)

Euroenviron

V okviru mednarodnega projekta EUREKA so področja varstva okolja in z njim povezane raziskovalne aktivnosti, organizirane v krovnem projektu z imenom Euroenviron, v katerem je Slovenija dobila status opazovalke. Ministrstvo za znanost in tehnologijo je pooblastilo Gospodarsko zbornico, da koordinira delo na projektu menedžmenta z industrijskimi odpadki, v okviru delovne skupine za posebne odpadke. Ta je svoje rešitve že predstavila, saj je prejela leta 1992 izmed treh tretjih nagrad iz mednarodnega natečaja za izdelavo integralnega koncepta ravnanja z odpadki v Sloveniji (IKROS) brez sodelovanja tujih strokovnjakov.

Iz CINKARNE sta v delo skupine vključena dva sodelavca. Trenutno je v izdelavi publikacija, ki vsebuje zbrane podatke za članice EUREKE in še za Poljsko, Rusijo in Slovenijo, ki aktivno sodelujejo s statusom držav opazovalk. Cilj zbranih podatkov je iskanje interesa za skupno delo na predstavljenih problemih glede na obseg, rešitve, pravila ravnanja, regulativo in politiko razreševanja ter na potrebnem razvojno raziskovalnem delu. Tako lahko postane razreševanje posameznega segmenta industrijskih odpadkov pomembnejši raziskovalni projekt v okviru EUREKE ali celo tržna prilika za posameznega nosilca. Slovenija je v tej publikaciji dobro zastopana na osnovi zbranih podatkov.

Zanimivo je, da so ostanke proizvodnje titanovega dioksida po sulfatnem procesu tudi uvrstili v omenjeno publikacijo in da so angleški proizvajalci objavili, da že vrednotijo titanovo sadro iz prve stopnje nevtralizacije za proizvodnjo gipsnih gradbenih elementov in gradbenih mas na osnovi mavca.

V nadaljevanju pa so prijavili raziskavo uporabe »rdečega gipsa«, to je nevtralizata iz druge stopnje nevtralizacije za izboljšavo prsti, za krovno plast pri pokrivanju smetišč ali za kakršnokoli drugo koristno uporabo.

V Cinkarni smo z raziskavami uporabnosti titanove sadre prvi pričeli leta 1985 in na osnovi taks za odložene ostanke iz proizvodnje TiO₂, ki jih bomo plačevali na osnovi novega Zakona o varstvu okolja, bodo predlagane rešitve postale zanimivejše.

Prvi rezultati sodelovanja v projektu EUROENVIRON bodo znani po izidu publikacije koncem letošnjega leta. Resno pa bodo predlogi obravnavani na eurekini konferenci o industrijskih možnostih za gospodarjenje z odpadki junija 1994 v norveškem Lillehammerju.

dipl. ing. Dani Podpečan

Stopničke za zmagovalce

Kaj si želi povprečen Cinkarnar in kaj marsikateri naš poslovnež?

V bistvu si oba želita isto: mirno življenje s čim manj stres, zadovoljstvo v družini in nemara še kaj - kot pravimo - za povrh.

Mirno življenje pa pomeni prvemu zagotovljeno delo in redno plačo, drugemu pa še čim manj problemov pri delu in dobre medsebojne odnose med sektorji ali kot rečemo, da človek, zapre predal delovne mize in v njem pusti težave, pa mirno odide domov. Se pravi, da jih ne nosi s seboj in z njimi ne mori še svojih domačih. Ampak vse to ne pade kar tako izpod neba, niti nam ni dano ali podarjeno kar tako zaradi lepih oči, kot pravimo ali že samo zaradi tega, ker smo zaposleni v tako imenitnem podjetju, ki se imenuje CINKARNA. Za človeka primerno življenje se je potrebno potruditi, še sploh pa, če hočemo, da nas ne bo strah jutrišnjega dne in če hočemo, da bodo mirnega življenja deležni tudi zanamci.

Naš cilj bi morale biti stopničke za zmagovalce ali vsaj bližina njih. Naj se - za lažjo predstav - za hip preselimo na bele poljane, kjer so se konec marca končala tekmovalna za svetovne smučarske pokale. Na stopničkih so stali najboljši: najvztrajnejši, najpogumnejši, največji garači, najbolj vsestransko pripravljeni, ki so znali in uspeli zmagovati v tekmi s konkurenti, s časom, ledom, meglo, živci, krizami, padci, bolečinami, tremo, negotovostjo, nezaupanjem, pa tudi s samovšečnostjo in podcenjevanjem nasprotnikov. Treningi, garanje, odpovedovanje, prisila nad samim seboj na vso moč dneve, mesece, nemara leta. Žrtve velike, cilj znan.

S podjetjem je podobno. Uspe podjetje inovatorjev, motiviranih delavcev, uigrano moštvo organizatorjev in izvajalcev, ki si medsebojno zau-pajo, spoštujejo dopolnjujejo, ki se poistovetijo z nalogo, ki imajo natančno določen, definiran cilj, ki so na svoji poti ustrezno (pošteno in pravočasno) informirani in ki vsak trenutek vedo, kaj hočejo, zmorejo in znajo doseči. V takšnem podjetju se ne živi iz dneva v dan ali iz rok v usta, v njem ne gre za improvizacije in med sodelavci ali sektorji za prikrivanje podatkov, ne gre

za skrivanje informacij. V tem podjetju uspeh inovatorja ne pomeni jeznih nevoščljivih pogledov, pač pa vzpodbudo za lastno snovanje in ustvarjalnost.

Pogosto poudarjamo inovativnost, v zvezi s tem pa navadno razumemo izboljšave in kristne predloge v proizvodnji in tu predvsem zniževanje stroškov na način, ko kaj izdelamo hitreje, z manj materiala ali energije, skratka bolj poceni in seveda v ustrezni kakovosti. Vendar pa to ni res.

Svoje konkurenčne prednosti lahko in moramo iskati:

— **v inovacijah:** tehnični superiornosti izdelkov, sposobnosti uvajanja novih izdelkov, v razvoju in raziskavah, v tehnologiji, patentih itd.

— **v proizvodnji:** struktura stroškov, spremenljivost proizvodnih operacij, oprema, dostopnost do surovin, motivacija delavcev, zmogljivosti...

— **v financah:** dostopnost do kapitala, lastna sredstva, krediti, vlaganja tujih firm...

— **v menagerski strukturi:** kakovost najvišjih in srednjih vodilnih, poznavanje dejavnosti, kultura, strateški cilji in načrti, zaupanje v podjetje, planiranje, lojalnost, fluktuacija, kakovost strateškega odločanja...

— **marketingu:** ugled izdelkov, uglednost imena firme, zmogljivosti sistema, usmerjenost na uporabnike, distribucija izdelkov, kakovost reklame in promocije, kakovost prodajalcev, servis proizvodov...

— **bazi kupcev:** število in lojalnost (pripadnost našemu izdelku), delež na trgu itd.

To so le nekatere prednosti, ki jih mora imeti podjetje.

Američani dajejo največji poudarek ugledu firme, uspešnim menagerjem in šele potem nizki ceni izdelkov.

Naj se ob koncu vendarle izognem teoretiziranju. Najboljša in najcenejša reklama za podjetje so zadovoljni delavci tega podjetja. Zadovoljni zaposleni preko svojih družinskih članov, znancev in prijateljev neposredno izžarevajo v okolje dobro ime firme, ki jim

daje kruh. Toda če bodo v podjetjih hoteli imeti zadovoljne in sproščene delavce, se bodo morali najprej spremeniti menagerji. Predvsem se bodo morali naučiti komunicirati. Opustiti bodo morali komuniciranje s stališča močnejšega (ko ima ponavadi prav le tisti, ki je po rangi višji, ki ima boljše zveze, skratka, ki ima moč) in se oprijeti takšnega načina pogovarjanja v stilu dialoga, pogajanja, skupnega reševanja problema, skratka ko udeleženca dialoga na koncu skupno dosežeta cilj kot team.

STOPNIČKE SO LE ZA ZMAGOVALCE, torej za najboljše. Le redka slovenska

podjetja, kot stvari stojijo danes, bodo prišla v bližino stopničk. Ampak nekaj je gotovo. Vsaj zavedati bi se morali, katera pot je prava ali katera bolezen nas muči. Zdraviti, dokler ne vemo, kaj nam pravzaprav manjka, ni mogoče. Še sploh pa ni zdravila za bolnika, ki se ima za zdravega. In kaj menite vi, bralci CINKARNARJA? Kam sodi naše podjetje:

1) na stopničke (2) blizu njih (3) še precej daleč stran. Izpolnite anketo in jo oddajte vaši urednici. Rezultat bomo objavili v prihodnji številki našega časopisa.

-jp-

TRENUTEK ZA SLOVENSKI JEZIK

VPLIV TUJK

V zadnjem času vedno več govorimo o vplivu tujih jezikov, še posebej angleščine na naš jezik. Neposredno slovenščina zaenkrat še ni ogrožena. Kljub temu pa je potrebno biti pozoren na določene, nepotrebne vdore tujega jezika. Z novo tehnologijo prihajajo iz tujine tudi novi izrazi, podobno je tudi z novim načinom poslovanja.

Dostikrat še nimamo ustreznih besed v slovenščini. Zgodi se, da določenega tujega izraza ali sintagma ne moremo posloveniti. Zato pa je toliko bolj primerno in pravilno narediti to tam, kjer je možno. Tokrat bom v zvezi s tem omenil le tri, morda nekoliko pogostejše rabljene besede.

Prva je beseda **marketing**. Pomen te besede je seveda tako širok, da so o njem napisane knjige. Zato naj navedem le, kar o njej piše v Slovarju slovenskega knjižnega jezika. Na kratko pomeni marketing v slovenščini načrtovanje in usklajevanje investicij, proizvodnje, prodaje in propagande s potrebami in možnostmi tržišča. Odvisno pač, na katero področje pri uporabi besede mislimo. Namesto besede **marketing** je zato veliko lepše in v slovenščini pravilneje reči **trženje, tržišstvo**. Tako na primer trženje prodaje, tržišne raziskave ipd.

Drugi prav tako ogosto rabljen izraz je beseda **image** (nekateri pišejo tudi **imidž**). Pomeni celotno predstavo nečesa o nečem. Na primer za določeno podjetje: kvaliteta izdelka, zunanji izgled, ekološka osveščenost itd. Glede na to, na kakšni ravni je omenjeno, lahko potem podjetje cenimo ali ne. Na kratko - namesto **image** je pravilneje - **celotna podoba, videz, vtis**.

Tu naj še mimogrede omenim besedo **asortiment**. Po SKJ je pravilno tudi **asortiman**, ker se je beseda udomačila - to je podobno kot **boks, hokej** itd. Občnoimenska poimenovanja, prevzeta iz tujih jezikov, praviloma podomačujemo, če so se že uveljavila v splošni rabi oz. vztrajno prodirajo vanjo. Na vsak način je namesto **asortiment, asortiman** bolje uporabljati besedo **izbira** ali tudi **množina blaga po vrstah**.

Za konec naj namesto tuje besede navedem še zelo pogosto rabljeno sintagma, ki jo uporabljamo takrat, ko moramo za kratek čas opraviti nekaj zasebnega ali nekaj takšnega, da zapustimo delovni prostor. To je besedna zveza - **za pet minut bom nazaj**. Pravilno je - **čez pet minut (v petih minutah se bom vrnil) bom nazaj**..., pa četudi se potem tako ali tako vrnemo čez pol ure.

Zoran Pevec

Lepo vedenje - del poslovnega uspeha

Preproste, a čudodelne besede v poslovnem pogovoru

Avtorica tega prispevka
Silva Matos je psihologi-
nja, zaposlena v Ljubljan-
ski banki kot vodja Službe
za stike z javnostjo.

Svet lepega vedenja ni sestavljen iz množice togih pravil, navodil in obrazcev. Za vse položaje, v katerih se utegne znajti poslovni človek, bi težko dali napotke za vedenje v vseh podrobnostih.

Občutljivost, vendar čudovito zanimivo področje lepega vedenja izraža duha slehernega človeka posebej, njegov osebni slog, omiko in notranje bogastvo. Velike osebnosti si rade privoščijo kakšen odmik od kodeksa obnašanja v družbi, toda bolj zaradi

dokazovanja svoje moči kakor pa zaradi tega, ker ne bi razumeli, kaj drugi ljudje pričakujejo od njihovega vedenja.

V vsakem primeru je olajšanje, če v poslovnem svetu vemo, kako se gibati med partnerji, ki ocenjujejo tudi skladnost, sproščenost pri uporabi nekaterih pravil, ki so nujna oziroma prvi pogoj za vse preproste poslovne stike. To so izhodiščne točke na poti do lepega vedenja.

Večkrat prav navidezne malenkosti, ki so same po sebi umevne, povzročajo prave pome v poslovnih odločitvah; mi pa si domišljamo, govorimo in delamo, kakor da so sestavni del našega obnašanja - da je škoda sploh govoriti o njih. Kadar v skupini, ki želi nekaj več zvedeti o komunikacijskih procesih v poslovnem svetu, povem, da sta besedi PROSIM in HVALA čudežni, me gledajo nejeverno - prav tako tudi takrat, kadar po metodi brain storming poskušamo odkriti, kakšni so v našem trdem, nekoliko okornem, toda bogatem in, predvsem, našem jeziku vsi pozdravi ter različni izrazi, s katerimi lahko sprejmemo poslovnega partnerja; da ne govorim o tem, kako se mnogim zdi prav sramotno in poniževalno, če bi izrekli ti ste „podrejene“ besede:

IZVOLITE
OPROSTITUTE
NE ZAMERITE
VESELI ME, DA STE TU...

Po tem, kako se odzivamo na druge ljudi, sodimo, kako močno lahko nekdo računa z našo poslovno zanesljivostjo. Uvodna beseda in vse drugo, ne samo pripombe in način, kako jih izrečemo, kažejo, kako zanimivi smo tudi v poslovnem pogledu, saj ljudje neradi sodelujemo s tistimi, ob katerih se slabo počutimo; da

ne govorim o tem, kolikokrat hoté ali nehote povzročimo, da se naša stranka počuti odvečno, nesprejeto, podrejeno in ponižano samo zaradi neprimerne sprejema. Naše pripombe in „samozavestni“ egocentrizem povzročajo osuplost in odpor največkrat že pred pričetkom - bistvenega - dela poslovnega pogovora.

Lepo vedenje se začne pri malenkostih in se nadaljuje z malenkostmi. O vsaki malenkosti bi lahko govorili na dolgo in široko; mnogi bi bili užaljeni, ker se pač zgodi vsakemu, da se mu zatakne. Toda ne gre za to!

V poslovnem pogovoru je odločilno, da človek lepega vedenja sploh ne zna ravnati drugače - da mu „pride v kri“, da so poslovni partnerji središče vseh naših opravil, ne ankete, obrazci, naša nesoglasja, naše neznanje, naša samozadovoljnost in birokratizem! To pa naši obiskovalci hitro, vedno hitreje, opazijo, saj to daje intonacijo vsemu, tudi kretnjam, pogledu in pozdravu.

V vseh dobah, na vseh stopnjah človekovega razvoja so veljala in veljajo določena pravila vedenja. Urejala so stike oziroma odnose med ljudmi. Splošno sprejeti zakoni vedenja so se oblikovali skozi stoletja, celo tisočletja v tisto, kar se sme, more, mora in česa se ne sme. Pravila lepega vedenja tako niso iznajdba tega stoletja ali zadnjih stoletij. Zavrtost, togost in naivnost v tem pogledu vzbujajo odpor ali vsaj posmeh. Kljub vsemu nas danes, tudi zaradi medsebojnega povežovanja vsega sveta, zanima lep in moder slog nekaterih svetovnih filozofov, npr. starokitski. Vsaj zamislimo se lahko ob tej čudoviti umetnosti medčloveških odnosov.

Koliko brezobzirnosti, tudi surovosti, primitivizma in cinizma pa balkanizma, v najslabšem pomenu te besede, smo zanesli v naš poslovni svet!

Zgled nadrejenih na vseh ravneh je izredno pomemben, če hočemo kolikor mogoče hitro odpraviti napake - tako osebni zgled in strokovnost kakor ravnanje ob notranjih nesoglasjih ali težavah, predvsem pa v vedenju pri zunanjih stikih.

Poslovni uspeh naj usmerja vse ravnanje, pri čemer so seveda ključnega pomena naše poslovne stranke. LB

Pretekle napake naj nam ne bodo le opomin, ob katerem nam je neprijetno, marveč se obrnimo v prihodnost. Naj bo to izziv in hrepenenje po novem, boljšem poslovnem uspehu!

Vodja pokliče sodelavca in jezno izbruhne: „Človeka, ki se ne zna razumljivo izražati, imam za butca! Me razumete?“

Sodelavec odvrne: „Ne!“

*

Vodja, ki grozi sodelavcem in se nad njimi znaša z vzdevki, ne navaja sodelavcev k umirjenemu vedenju pri stikih s strankami.

*

Vase zagledano, uradniško in ošabno direktorjevo vedenje povzroča, da sodelavci bežijo pred problemi, v poslovnih stikih pa se obnašajo vzvišeno.

*

Vljudno, spodbudno in prijazno ravnanje s sodelavci navaja k bolj lepemu vedenju v odnosih s poslovnimi partnerji.

*

Med poslovnim pogovorom:

„Oprostite, ali vas moti ta moja navada?“

„Nikakor ne, kar sprostite se. Lahko položite na mizo vse štiri noge!“

*

POMISLITE

TUDI NA SVOJE ZDRAVJE!

Na turističnem potovanju v tujino lahko vsakega doleti smola, da zboli ali se poškoduje. Zato je dobro, da se pravočasno poučite in uredite vse potrebno, da v takih primerih ne boste soočeni z dodatnimi težavami. Na preglednici je opisano, kaj morate pred odhodom v posamezne države storiti in kako boste uveljavili svoje pravice iz zdravstvenega zavarovanja:

DRŽAVE, V KATERE STE NAMENJENI	OSNOVA ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE	KAJ JE TREBA UREDITI PRED ODHODOM V TUJINO	URESNIČEVANJE ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA V TUJINI	OPOZORILA
AVSTRIJA, ITALIJA, NAMČIJA, MADŽARSKA, NIZOZEMSKA, BELGIJA	Določila mednarodnih sporazumov o zdravstvenem oziroma socialnem zavarovanju (konvencija).	Pred odhodom si morate obvezno priskrbeti »POTRDILO O PRAVICI DO DEJANSKIH STORITEV MED ZAČASNIM BIVANJEM V DRUGI DRŽAVI.« Potrdilo lahko dobite na vseh območnih enotah ali izpostavah Zavoda za zdravstveno zavarovanje v Sloveniji. (ZZZS).	S »potrdilom« boste uveljavili pravico do nujnega zdravljenja* v vseh navedenih državah, in sicer praviloma brez plačil pri zdravnikih in zdravstvenih ustanovah, ki so del javne (državne) zdravstvene mreže.	Če boste nujno zdravljenje uveljavljali pri zasebnih zdravnikih ali klinikah, ki nimajo pogodbe z državnim organom zavarovanja, boste morali stroške poravnati na kraju samem, ZZZS pa vam bo ob vrnitvi domov na osnovi priloženih računov povrnil stroške.**
HRVAŠKA	Sporazum med Slovenijo in Hrvaško z aneksi.	Sporazum zagotavlja našim državljanom uveljavljanje nujne zdravstvene pomoči na osnovi potrjene izkaznice. Pred odhodom preverite, če so vaše zdravstvene izkaznice potrjene.	S potrjeno zdravstveno izkaznico boste na Hrvaškem uveljavljali pravico do vseh nujnih zdravstvenih storitev* – vključno zdravila.	Če je od potrditve zdravstvene izkaznice preteklo več kot 30 dni, vas bodo na Hrvaškem obravnavali kot samoplačnika.
ČEŠKA, ANGLIJA	Meddržavni dogovor (konvencija).	Na podlagi dogovora boste v obeh državah nujne zdravstvene storitve* uveljavljali v javnih zdravstvenih ustanovah na osnovi SLOVENSKEGA POTNEGA LISTA. Pri tem v načelu ne bi smeli nič (do)plačati, saj bodo dolgove med seboj poravnali pristojni zavodi v državah.		Tak način uveljavljanja nujnih zdravstvenih storitev velja samo za javne zdravstvene ustanove.
DRUGE DRŽAVE (Francija, Španija, Švica, Grčija, Turčija, Skandinavske države, ZDA itd.)		Za vse države, kjer do sedaj ni bilo mogoče urediti posebnih pogojev za uveljavljanje pravic do nujnega zdravstvenega varstva v tujini, velja, da morate zavarovalnici samo poravnati stroške za nujno in nepredvideno zdravljenje, nato pa vam bo ob vrnitvi domov na podlagi predložene dokumentacije ZZZS te stroške povrnil.**		

* OPOMBA 1:

Nujno zdravljenje zajema tiste medicinske postopke, ki odvrnejo nevarnost za življenje in brez tveganja omogočajo varen povratak obolelega ali poškodovanega v domovino.

** OPOMBA 2:

V primerih zahtevkov zavarovancev po povrnitvi stroškov za nujno zdravljenje v tujini, ZZZS upošteva le dokumentirane račune, vsakič preverja tudi nujnost posegov oz. opravljenih storitev in upravičenost višine stroškov. Na tej osnovi ZZZS povrne stroške v celoti ali pa delno.

UPOKOJENI V APRILU IN MAJU

Kaj so delali in doživeli

MIROSLAV PERNJAK, rojen leta 1945, je končal tekstilno tehnično šolo v Zagrebu. Dvanajst let je bil zaposlen v tekstilni tovarni v Krapini, leta 1978 pa je zaradi boljše plače prišel v Cinkarno. Delal je kot izmenovodja in nato skupinovodja v litoponu. V obratu organskih barvil, kjer je delal dve leti, je moral delo prekiniti zaradi pojava alergije. Od leta 1985 je bil precej bolan, zato so ga premeščali iz obrata v obrat po potrebi. Od leta 1988 pa mu je bila priznana invalidnost III. kategorije. Vsa leta je bil zdoma povprečno 13 ur na dan. V Krapini ima veliko družino, bil pa je edini, ki je imel dohodek. Na Cinkarno želi

ohraniti samo lepe spomine. Rad bi, da bi vodstvo še naprej tako skrbelo za delavce in jih ne dajalo na čakanje, da bi imeli kruh vsi, pa četudi manj. Delavce poziva k složnosti in naj se zavedajo, kako pomembno za prihodnost je delo.

ALOJZ GREGORN, rojen leta 1940, je najprej delal v Plinarni. Bil je delovodja, vzdrževalec zunanjih instalacij. Ker pa je hitreje, se je tam sprl s predpostavljenimi. To, da je leta 1983 pričel delati v Cinkarni, naj bi bila torej kazenska, kritično ugotavlja sam. V vzdrževanju je opravljal instalacijska dela. Zadnjih pet let je zaradi bolezni delal le po štiri ure. V pokoju bo delal malo na

vrtnu, se igral z vnuki in kuhal.

IVAN MIRKOVIČ, rojen 1935 leta, je do svojega dvajsetega leta delal na kmetiji v Bjelinu. Vojaščino je služil v Šmarju pri Jelšah in tam spoznal družino, pri kateri je potem ostal. Cinkarna je takrat iskala delavce in pisalo se je leto, 1964 ko je pričel delati v tem podjetju. Najprej je delal v skladišču, nato je opravil šoferski izpit. Vozil je viličarja, traktor, skratka, vse do osebnega avtomobila Srečno je vozil po svetu naše vodstvene delavce in komercialiste iz Marketinga, saj večjih nesreč kot kakšne manjše poškodbe zaradi krivde drugih, ni imel. Tudi hitrost ga ni motila, kadar je bilo treba, je vozil hitro. V Beograd je vozil nič več kot štiri ure in petnajst minut. Svoje delo je opravljal z veseljem. Najbolj srečen je bil, ko je vozil za Grafiko. Na avtomobil se je tako navezal, da se je raje skregal, kot da bi ga dal od sebe. Sodelavci se ga bodo spo-

minjali tudi po prefinjenosti, ko je mirno čakal pred domom, ko so se pripravljali na službeno pot.

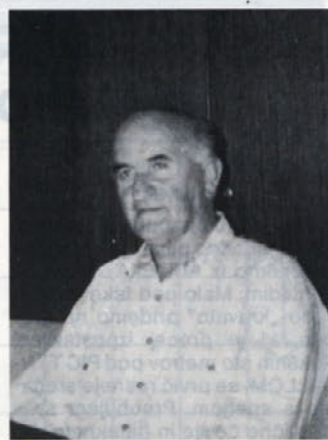

Pa vendar se človek tudi navešča. Tako se je zgodilo tudi njemu. Dokupil si je nekaj let in odšel v pokoj. Sedaj bo veliko časa preživel na vikendu v Stranicah, rad pa bo šel na kakšen izlet, morda tudi domov v Bosno. Posebej me je prosil, da objavim njegovo zahvalo vsem tistim, ki so mu zaupali svoje življenje.

ANTON BENČINA, rojen leta 1928 je delal v Cinkarni polnih trideset let. Njegova prva zaposlitev je bila Kombinat Trepča. Leta 1963 pa ga je pot zanesla v Cinkarno. Kot dipl. ing. metalurgije je opravljal odgovorne naloge. Najprej je bil obratovodja PIKA aglomeracije, nato še topilnice s keramiko, cinkovega belila in cinkovega prahu. Leta 1968 je bil glavni inženir metalurških obratov. Kasneje je postal komercialni direktor. To je bilo v časih, ko je bilo v Cinkarni najslabše, ko so bile 80 % plače, takrat ko se je takratno vodstvo odločilo na hitro zapreti nekaj metalurških obratov. Uporabili so ves koncentrat in zaprli vseh 12 peči. V komercialni pa je preživel najtežja leta svoje delovne dobe.

V času formiranja tozdov se je prijavil za direktorja Metalurgije in to delo opravljal 10 let. Nato je bil podpredsednik KPO in pomočnik generalnega direktorja.

Ko se spominja na vsa ta leta, pravi, da je bila v Cinkarni, razen nekaj svetlih let (bilo jih je sedem), vedno težko in nape-to. Vendar se je dalo delati, ker so bili ljudje vestni. Cinkarnarji so bili vedno zvesti pripadniki svojega podjetja. Meni, da uspeh ni bil vedno proporcionalen z naporom, ki so ga vložili zaposleni. Komercialna in finančna plat je bila

dostikrat odločilna. Ocenjuje, da sedanji generalni direktor dobro obvladuje finančno situacijo, saj nenehno bdi nad nepremišljenim trošenjem. Če ne bi delal tako, bi morali danes že odpuščati delavce. Nek socialni red in pravica morata biti v hiši. Če ne krši moralnih pravil, so ljudje pripravljeni veliko žrtvovati, meni gospod Benčina.

Hvaležen je, da je lahko dolgo delal v Cinkarni, hvaležen je sodelavcem za korektno in dobro sodelovanje, posebej pa je izrazil zahvalo za darilo, ki so mu ga pripravili metalurgi ob njegovem odhodu.

Našel si je hobi: hišo s sadnim in zelenjavnim vrtom v Celju in na ženini domačiji na Dolenskem. Če pa bo čas, bosta z ženo odšla na daljše potovanja.

M.G.

Upokojili sta se tudi ŠTEFI-CA VUZEM iz Krapine, ki je delala v Kemiji - modri baker in

MARTA KRANJC, ki je bila zaposlena v pralnici.

SINDIKALNA TENIŠKA LIGA

SPOMLADANSKI DEL 1993

Celjska sindikalna teniška liga je organizirana v okviru ŠPORTNE ZVEZE CELJE. Ekipo sestavljata dva igralca in največ dve rezervi. Vsako srečanje obsega dve igri posamezno in igro dvojic.

Tekmovanje se odvija v dveh delih: spomladanski del in jesenski del.

Moški so razdeljeni po kvaliteti na pet lig, vsaka pa šteje osem ekip.

Ženske nastopajo v enotni ligi - osem ekip. Tekmovanje v tej ligi še ni zaključeno saj so na sporedu še tri kola.

Naši igralci Darja Štumberger

in Nena Lorenčak nastopata letos prvič. Od štirih odigranih srečanj sta eno dobili in tri izgubili, vendar vse po zelo borbeni in enakovredni igri.

Moški nastopajo z dvema ekipama. Ekipa A: Brane Tanjšek, Mladen Jazbec, igra v prvi ligi in trenutno deli 3-4 mesto s štirimi zmagami in tremi porazi ter zaostaja za vodečimi za dve točki (ena zmag).

Ekipa B: Emil Zupanc, Franc Kovač, Tomaž Raznožnik, nastopa v drugi ligi in je s tremi zmagami na petem mestu.

F. S.

Sončni zahod na Matterhornu

3. DEL

Piše: Franci Horvat

Tudi danes je čudovito vreme, le veter močno piha. Obleči si moram jakno iz ADITEXA, da se ne odhladam. Malo pod tako imenovano "kravato" pridemo na greben, ki je precej izpostavljen. Kakšnih sto metrov pod PIC TYNDALLOM, se prvič resneje srečamo s snegom. Preobujem se v plastične čevlje in nataknem dereze. Sneg je pomrznjen, tako da kar hitro napredujem. Srečam že prve, ki se vračajo z vrha. Z Božom sva si edina, da vrh ne more biti daleč. "Kako sva se zmotila!" Greben, ki povezuje PIC TYNDALL in vršno glavo, je na nekaj mestih ozek in izpostavljen. Opazujem greben Zmutt, moje neuresničene sanje. Dan se je že pošteno prevesil v popoldan, mi pa še vedno nismo na vrhu. Iz opisa mi je znano, da nas čaka še kakšno težko mesto. Priplezamo do dveh snemalcev, ki čakata, da ju bo pobral helikopter, ki je tudi drugače zelo pogost okoli te gore. Videli smo, kako je onemogle ali poškodovane naveze vozil v dolino, seveda za lepe denarce. Ker pa mi teh nismo imeli na pretek, smo se odločili, da bomo poizkusili priti sami gor in dol. Kasneje sem izvedel, da so snemali podvig Hansa Kamenlanderja, ki je v 24 urah splezal štiri smeri.

Že se večeri, ko začutim, da vrh ni daleč. Še nerodno mesto, nato za vogal, kjer strupeno piha, in vrh je pred mano. Kar verjeti ne morem, da je konec z vzpenjanjem. Za mano sta že Božo in Blaž, ki sta prav tako vesela, da smo na vrhu. Ko pogledam njune izsušene ustnice, se šele zavedam, da sam nisem nič boljši. Po vzponu je potrebno še sestopiti, noč pa že trka na vrata. Napravimo nekaj posnetkov s sončnim zahodom pri križu, ki je med obema vrhovoma, italijanskim in švicarskim. Tu švicarski vodniki zaračunajo za italijanski vrh še dodatnih 50 frankov. Stojišče napravim kar pri križu, nakar varujem Boža in Blaža. Snežna gaz je zelo ozka, tako da vsak nepravilen korak lahko pomeni padec čez severno ali južno steno. Malo pod švicarskim vrhom Božo napravi stojišče in varuje še mene. Sonce je zašlo, postaja vse temnejše, veter pa neusmiljeno brije okoli ušes. Ko nadaljujem do švicarskega vrha, opazim v snegu kipec prevrnjene Marije, podobne tisti iz VELIKE CINE. Ker se je že pošteno stemnilo, nisem prejel opazil postave pred sabo, ki stoji nepremično. Zdrznem se in obstanem, postane me malce strah. Najprej pomislim, da se je nekomu slabo pisalo in da je zmrznil tik pod vrhom. "Kaj nas še čaka v tej noči", mi šine v glavo. Takšen konec, da si potem za opomin vsem tistim, ki nadlegujejo to SVETO GORO. Zberem

se in nadaljujem pot. Ko pridem bližje, vidim da gre za spomenik svetega Bernarda. Žica, ki gleda iz glave, pa ni svetniški sij, temveč služi kot strelovod. Da se ne bizeril bogovom, tega patrona ne uporabim za stojišče. Zabijem cepin globoko v sneg in varujem prijatelja. Ker so stopinje, se kar hitro spuščamo. Nekaj prehodov čez skale je kar nerodnih. Ko tako varujem prijatelja, me že pošteno trese. Veter postane izredno močan in še dodatno ohlaja ozračje, zato komaj čakam, da lahko začnem s plezanjem. Škoda, da je tega snega konec. Vrv, ki pelje pod vzhodno glavo, priča, da smo nad težjim mestom. Ker je noč in smo že dokaj utrujeni, se pripravimo na spuščanje z dvojno vrvjo. Ko se tako spuščam v temo, ti je kar malce čudno pri srcu, ker ne veš, kje boš pristal. Ko strmina malo popusti, se vrvi pričnejo zatikati. Dovolj nam je spuščanja. Tudi luna nam pride na pomoč, da je vsa stvar lažja. Enkrat se kar nevarno zaplezamo preveč v vzhodno steno, ki pa je izredno krhka in je že pobrala precej ljudi. Prečimo na greben in sestopamo po njem. Za varovanje pa izkoristimo velike železne kline, ki so zabiti na grebenu.

Pod sabo zagledam že prve lučke, ki prihajajo od zavetišča Solvay. Ti so morali na pot že okoli dvanajste ponoči. Počasi ko se zdani in vse več je navez, ki hitijo proti vrhu. Opazujem vodnike s klienti. V njihovih očeh vidiš le dirko za denarjem. Cilj je jasen. Čim več klientov v čim krajšem času. Po svoje jih razumem, saj je to njihov kruh, toda ko pogledaš potolčene, opraskane in upehane kliente, te vse mine. Za vodnike je značilno, da s klienti ne delajo v rokavicah. Slišal sem žaljivke, če klientu ni uspelo dovolj hitro slediti. Pred leti v Franciji pa sem videl že pravo nasilje nad temi reveži, ki so bili deležni brca in surovih potegov. "Posel je posel", slišiš na zahodu, ko pobaraš takšnega vodnika. Okoli desete ure smo končno le pri bivaku Solvay (4003 m). Utrujenim in neprespanim se nam zdi ta kočka kot iz sanj. Žeja oziroma dehidracija je izredna. Govoriti skoraj ne morem normalno. Stavki so odsekani in nepovezani, če te kdo pozdravi, mu samo prikimaš ali pa iz grla pride nekaj nerazumljivega. V ustih imam poleno namesto jezika, požiralnik pa je robat kot sirkova krtača. Spomnim se, da bi moral imeti še en sok, za zlato rezervo. Iz nahrbtnika vzamem to bogastvo, ki pa je še za enega premalo, da bi si pogasil najhujšo žejo. Gledam ga in si mislim "Bodi vsaj litrski". Toda moje želje se ne uresničujejo. Odprem ga, srknem nekaj malih požirkov in dam prijateljema, ki prav

Kapelica pod Tremi Cinami!

tako sanjata o liter in pol hladni Fant. Pri sebi sklenem, da si v dolini privoščim veliko pivo z roso.

Okoli pete popoldan pa nas gora le izpusti.

Mislim, da ne traja več kot deset minut, da pospravimo liter in pol.

O kakšni utrujenosti ali zaspčnosti pa sedaj ni govora, kljub temu da smo bili na poti polnih 34 ur. Šele ob desetih zvečer se spravim na skupna ležišča za 16 frankov. Spanec kar nekako ne pride in ne pride. Zaradi precejšnje utrujenosti Blaža tlačiti mora. Kliče me, naj bi nadaljevali po grebenu, nekajkrat celo vstane. Ko tako razmišljam, si mislim, da ni to nič čudnega pri njegovih letih. Zopet štejem Robanove in ne vem še katere ovce, toda spanca ni. Misli mi vse preveč uhajajo drugam. Gore, ljudje v gorah in o pomenu življenja. Gore so mi resnično nek smisel življenja, prav tako kakor fotografiranje. To opravljam z veseljem, ker mi krepi duha in me osrečuje. V gorah sem kot doma ali med zelo dobrimi prijatelji, kjer ti ni potrebno nositi maske. Tvoj način izražanja je preprost in enostaven, ni se potrebno bati, da bi se osmešil ali osramotil. Gore te vzamejo takšnega, kakršen si in prav toliko ti vračajo, kot si ti pripravljen vlagati vanje. Ljudje so precej bolj občutljivi kot gore. Nikoli ti ne odpustijo, če jih deliš še s kakšno drugo ljubenzijo. Običajno zahtevajo primat, le redki to zmorejo uskladiti. Seveda gre tu za dve ločeni ljubenziji. Zavedam se, da tudi njim ni lahko, toda v meni je preveč nemirne krvi, ki bi me pustila pri miru v kakšnem temačnem kotu. Vem, da bo zopet prišel čas, ko si bom opiral nahrbtnik in šel pogledat, kaj se skriva za obzorjem. Iz sna me zbudi pogovor na sosednjem pogradu. Pričenjajo se prižigati celne svetilke. Ura je dve, kandidati za Matterhorn s svojimi vodniki že vstajajo. Ko je prvi naval mimo, sledi naslednji. Vse to se dogaja, dokler ne ostanemo sami. Kako prijetno se je obrniti in še malce zadremati. Okoli sedme se tudi mi spravim pokonci. Pojemo preostalo hrano, ki pa jo je ostalo le še za vzorec in se odpravimo pred kočjo. Zaradi sinočnega podora serakov v vzhodni steni Matterhorna se je malce razvnela debata o vrnitvi v Cervino. Odločimo

se, da gremo po predvideni poti s cmokom v grlu. Tveganje je precejšnje, upam le, da je čez noč kaj zmrznilo.

Spustimo se na ledenik, ki ga izmenoma pokriva kamenje. Zaradi izredno trdega ledu si moramo kljub stopinjam na dokaj izpostavljenem mestu navezati dereze. Nevarno mesto prečkamo posamezno. Srce cutim nekje v grlu, diham pa le na "ŠKRGE", da ne bi sprostil ogromne ledene skale. Ledeni kosi dosežejo velikost televizorja in ti dajo misliti. Ko sem čez nevarno mesto, s strahom gledam, kje sta ostala prijatelja. Končno tudi ona srečno prečita do mene. Na varnem mestu se navežemo in nadaljujemo po ledeniku proti sedlu, ki je na grebenu Furgg. Razpoke so male, zato mi koncentracija pade. Malo pod grebenom zaslišim grmenje pri jasnem nebu. Najprej pomislim na helikopter, toda ko pogledam v vzhodno steno Matterhorna, mi je vse jasno. Opazim tisočmetrski kamniti plaz, ki se vleče od RAME pa do serakov. Ti so nam grozili še pred petnajstimi minutami. Kakšna skala pa prav gotovo pade tudi na našo pot. Z Božom se samo spogledava, najini besedi ostaneta v grlu. Svarilo ali opomin ali pa nekaj tretjega. Kako grdo bi se lahko usoda poigrala z nami prav na koncu.

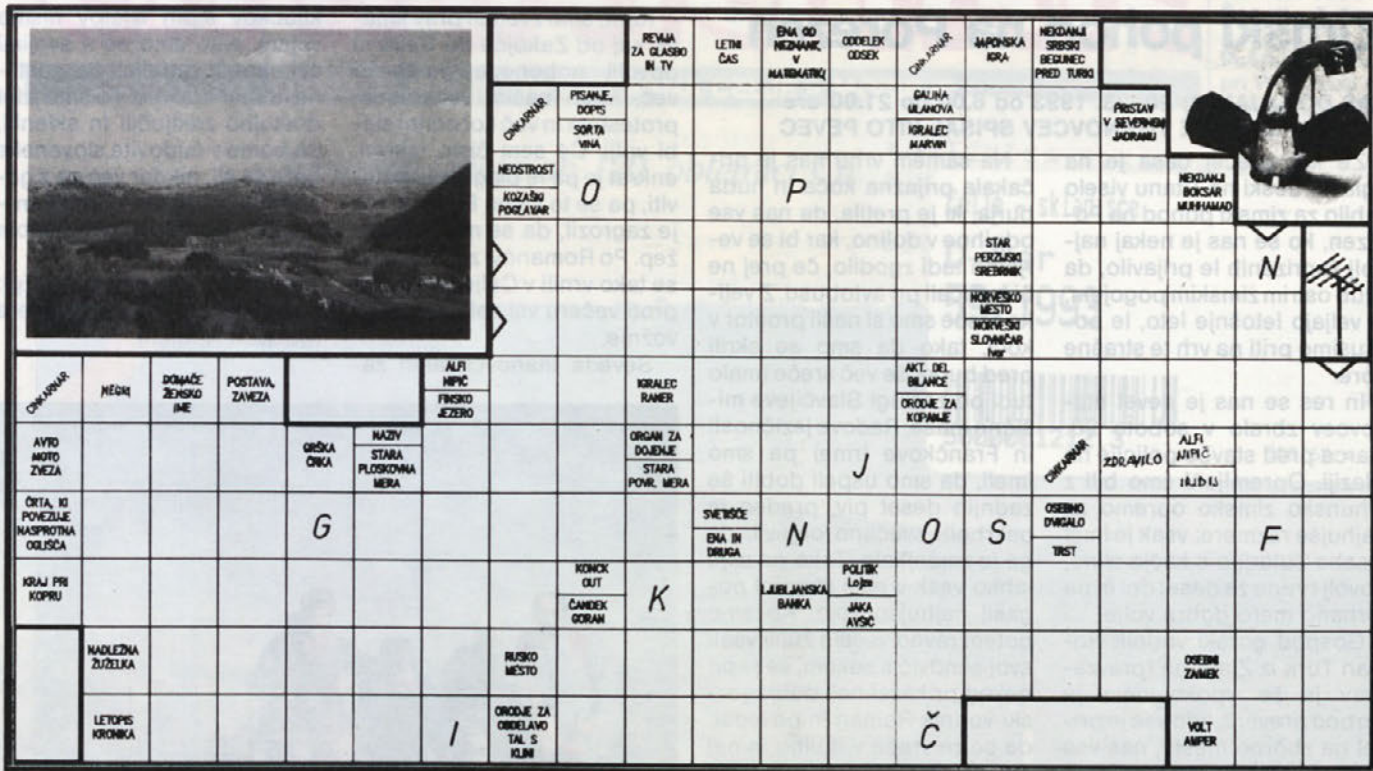
Na sedlu si malce spočijemo in krenemo proti Cervini. Nekaj časa po moreni, nekaj časa po snegu. Zavoj sem, zavoj tja, telemark in noga v razpoki. Palice tokrat dobro služijo svojemu namenu. Spuščanje je pravi užitek, vode je prav tako v izobilju. Božo pravi, da če je voda tekla čez devet kamnov, je že dovolj bogata z minerali in ostalimi snovmi. Tu si polnimo naše izsušene "mehove", da je veselje.

Končno olajšujoč vzdih in nahrbtnik pade pred šotor. Sosedje v taboru nas z zanimanjem opazujejo. Nek italijanski par, ki nam je pazil šotor, nam pride čestitat in povprašat o poti. Prešine me občutek toplote, radosti, sedaj po dnevu in pol, kar smo bili na vrhu.

Zopet je za mano uresničena želja, ki jo je že zamenjala nova. Čas, ki ga človek preživi, je tako kratek, da mi bo zmanjkalo časa za vse želje. Ko bi se mi uresničila še kakšna velika?!

KONEC

NAGRADNA KRIŽANKA

Nagradno križanko iz te številke pošljite ali prinesite v uredništvo do konca avgusta, ko bomo pripravljali naslednjo številko Cinkarnaria!

Če nam rjavi ograja

Vsi zaposleni lahko naredimo kaj tudi za podjetje. Z dobrim nasvetom o uporabi naših izdelkov lahko naredite dobro reklamo, če ga razložite svojim prijateljem in znancem.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame Angele POHOLE, se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam Tiskarne, Grafike in ostalim Cinkarnarjem ter kegljaški sekciji Metke za darovano cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti.

sin Ivan Pohole

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta Rika PRESINGERJA, se zahaljujem sodelavcem TISKARNE za darovano cvetje in izraze sožalja.

hči Breda Verdnik

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta VINKA POČIVALŠKA, se iskreno zahvaljujem sodelavcem PE Vzdrževanja za izrečeno sožalje, darovano cvetje in denarno pomoč.

Sin Vinko z družino

Izdajatelj, naslov uredništva in tisk: Cinkarna Celje, Kidričeva 26, telefon: 063/33-112. Odgovorni urednik: Avgust Praznik, glavna urednica Mira Goršek. Naklada: 3.000 izvodov. Glasilo je brezplačno, namenjeno članom kolektiva, upokojencem, študentom.

Na osnovi izjave Ministrstva za informiranje št. 23/55-92 z dne 1. 2. 1992, se časopis "CINKARNAR" šteje med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

NAJ, NAJ, NAJ ...

Na dopustu je človek še bolj dovzeten za doživetja in iskanja, zato je presenečen, ko ugotovi, koliko tega lahko najde na tako majhnem koščku dežele, kot je prav Logarska dolina z okolico. Poglejmo si nekaj teh NAJ slovenskih presežnikov.

Pod obronki Raduhe najdemo najvišjo turistično kmetijo pri Bukovniku, na drugi strani gore pa blizu planine Loke pa čudovit podzemski svet - Snežno jamo. Pod Olševo najdemo najstarejše bivališče človeka v Potočki zijalki, nekoliko nižje nad Solčavo pa najstarejšo tiso. Najmogočnejši macesen lahko občudujemo deset minut proč od kočice pod Ojstrico na Klemenčevi jami, Savinjske Alpe pa imate kot na dlani, če se zapeljete po najrazglednejši cesti prav od planine Grohat pa do Matkovega kota in navzdol v Logarsko dolino, v Matkovem kotu lahko v ostenju Mrzle gore zgodaj spomladi opazite naravno znamenitost, ki jo naredi v sneg padajoča voda in ji pravijo Skaf. Na Panoramski cesti se lahko napijete zdravilne najcenejše kisle vode, ki vam naredi velik apetit. Nekaj dlje iz Logarske doline si lahko ogledate najmogočnejšo lipo na Slovenskem, ki raste na Lutranskem vrhu, nad katerim se dviga Smrekovec, edina gora ognjeniškega izvora na Slovenskem.

Na Peci lahko gledate prekrasne macesnove gozdove, ja-

mo, v kateri spi kralj Matjaž, poleg vsega tega pa imate okoli Logarske doline še mnogo dolinic, sotesk, slapov, peči, zijalk, vrhov, markiranih poti in lovskih stez, livad in nenazadnje prešernih in zgovornih domačinov.

In verdar tudi to še ni vse. Če hodite odprtih oči in rado-vednih ušes, boste v Solčavi našli zanimivo zgradbo, penzion Rinka, na kateri pa le še napis spominjajo, da se je gost nekoč tu lahko spočil in najedel. Že dve leti je gostišče zaprto in čaka na prebujenje pameti. Domačini pravijo, da je zadeva v rokah občinarjev iz Mozirja, ki se jim ne mudi preveč, kadar gre za Solčavo, kar vidimo tudi na gostilni, ki jo še vedno krasi tabla z napisom TOZD... Tudi ko se pripeljete pred Logarsko dolino, vas čaka presenečenje v obliki ne- kakšne vstopnine oziroma parkirnine. Plačali boste 200 tolarjev, če boste bivali tu dalj časa, pa še turistične takse po nekaj več kot 100 tolarjev na dan. Ampak vse te NAJ odteha- tu mnogo več drugih NAJ. Pre- pričajte se sami.

-jp-

Zimski pohod na Porezen

**ČAS DOGAJANJA: 20. 03. 1993 od 6.00 do 21.00 ure
V IMENU SKUPINE TITANOVCEV SPISAL VITO PEVEC**

Že kar precej časa je na oglasni deski na Titanu viselo vabilo za zimski pohod na Porezen, ko se nas je nekaj najbolj zagrizenih le prijavilo, da kljub ostrim zimskim pogojem, ki veljajo letošnje leto, le poskusimo priti na vrh te strašne gore.

In res se nas je devet titanovcev zbralo v soboto 20. marca pred stavbo policije na Glaziji. Opremljeni smo bili z vrhunsko zimsko opremo za najhujše razmere: vsak je imel s sabo čutarico s kačjo slino, dovolj hrane za deset dni in pa zvrhano mero dobre volje.

Gospod gorski vodnik Roman Turk iz Zlatarne (pravzaprav je že upokojenec) je skrbno preveril, kdo vse je prišel na zborna mesto, nas vse natlačil v avtobus in že smo oddivjali proti Škofji Loki, kamor smo prispeli ob pol osmih. Tu smo imeli petnajstminutni postanek za malo potrebo in jutranjo kavico, alkoholnih pijač pa do osme ure niso točili.

Rahlo prikrajšani smo se po Selški dolini odpeljali dalje na Petrovo Brdo. Tu smo si titanovci, utrujeni od dolge vožnje, privoščili zajtrk in malico obenem kljub očitajočim pogledom našega skrbnega vodnika, ki je najbrž hotel, da bi se s praznimi želodci in polnimi nahrbtniki kar najhitreje prebili na vrh Porezna. Ko je uvidel, da je naša lakota večja kot želja osvojiti to »strašno« gor, je le zamrmral, da se čez tri ure zopet vidimo pri avtobusu in jo s peščico svojih najzvestejših ucvril v hrib s tako naglico, da se je kar pokadilo za njimi.

Ljubosumni na njihovo hitrost smo tudi mi kar hitro pojedli, se razvrstili v gorsko kolono (najpočasnejši spredaj, najhitrejši pa zadaj) in se spopadli s »hudo strmino«. Presenečenja so se začela vrstiti drugo za drugim: najprej nas je presenetilo to, da ni bilo nikjer snega, čeprav naj bi bil to zimski pohod, nato je bilo veliko presenečenje to, da je naš stari Henč res velik poznavalec poti in nismo nikjer zašli, tretje in največje presenečenje pa je bilo to, da smo prišli na vrh Porezna v dveh urah, kakor je pisalo na prvem smerokazu že na Petrovem Brdu.

Na samem vrhu nas je pričakala prijazna koča in huda burja, ki je pretila, da nas vse odpihne v dolino, kar bi se verjetno tudi zgodilo, če prej ne bi malicali pri avtobusu. Z veliko sreče smo si našli prostor v koči, tako da smo se skrili pred burjo, še več sreče (malo tudi po zaslugi Slavčijeve mišične mase, Radove jezičnosti in Frančkove trme) pa smo imeli, da smo uspeli dobiti še zadnjih deset piv, preden je oskrbnik svečano objavil, da ga je zmanjkalo. Tako pa si je lahko vsak v naši skupini pogasil najhujšo žejo. Ko smo potem ravno veselo žulili vsak svoj sendvič s sokom, se je od nekod prikazal naš dobri gorski vodnik Roman in povedal, da se že vrača v dolino in naj se najhitreje podvizamo za njim. Ampak kako, ko pa še nismo napisali kartic za prijatelje, pa še slikati za spomin se moramo, pa Triglav se je tako lepo videl in še nekaj razlogov je bilo, da smo s spustom zamudili kar celo uro.

Šofer Joža se je samo smejal, vodnik Roman pa niti malo - en, dva, tri nas je nagnal v avtobus in že smo oddrveli v Baško grapo. Najprej je šlo kilometre in kilometre navzdol, potem pa kilometre in kilometre navzgor, da smo prišli v Zakojco, kjer se je rodil naš pisatelj France Bevk.

Tu pa smo le smeli iz avtobusa. Kar nekam nesrečno smo se ozirali naokoli, saj ni bilo nikjer nobene table z napisom gostilna, mi pa smo že od vrha Porezna trpeli žejo. Takrat pa se je Srečo, bog mu daj dolgo življenje, spomnil stare modrosti: Kdor vpraša, ne zaide. In res je vprašal prijazno dekle, kje bi se dalo tu dobiti kakšno pivo. Lahko si mislite, kako smo bili presenečeni, ko nas je povabila kar k sebi domov le par korakov od avtobusa. Tam pa, milina, kmečki turizem s prekrasno urejeno gostinsko sobo. Nismo si mogli kaj, da ne bi naročili velikega narezka z domačimi dobrotami, kot so pršut, salame, zaseka, pa dimljen sir. Za posladek pa smo dobili še ocirkovo potico. Vse to smo lepo v miru pospravili, seveda na veliko jezo gorskega vodnika Romana, ki se mu je že zopet nekam mudilo.

Kam, smo zvedeli prav kmalu, saj od Zakojce do Celja ni dovolil nobenega postanka več, kljub našim večkratnim protestom in več kot očitni slabosti volji. Če sem čisto iskren, enkrat je pa le blagovolil ustaviti, pa še to samo Egiju, ki mu je zagrozil, da se mu polula v žep. Po Romanovi zaslugi smo se tako vrnili v Celje že zgodaj proti večeru vsi zbiti od dolge vožnje.

Seveda titanovci takih za-

ključkov lepih izletov nismo vajeni, zato smo se s svojimi avtomobili zapeljali do gostilne Intihar v Levec. Tu smo izlet dostojno zaključili in sklenili, da bomo v čudovite slovenske gore še šli, nikdar več pa z gospodom gorskim vodnikom - lovцем na žige - Romanom Turkom.

In kot se je poslovil naš Egij: lep pozdrav, pa brez zamere (gospod Roman).

Titanovci na Poreznu s Triglavom v ozadju

Skupinska slika s Petrovega brda

Triglav čaka Cinkarnarje

V počastitev 120. obletnice obstoja Cinkarne pripravljamo dvodnevni pohod na Triglav.

Datum odhoda: 4. in 5. september 1993.

Smer: Vrata, Staničeva koča, Kredarica, Triglav - severna smer, Kredarica, Planika, Vodnikov dom, Rudno polje, Pokljuka.

Prijave zbira Ludvik STOPAR, telefon 94
najkasneje do 20. avgusta.